

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

שנה שביעית

גליון מס' 324

פרשת פקודי

ה'תשפ"ב

באר חפרה שרים

ליקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

לימוד תורה לאחר התפילה שמירה שלא יאבד את ההתעוררות וההשפעה של התפילה

אלה פקודי המשכן משכן (לח. כא) כתב הרה"ק רבי משה חיים אפרים מסדליקוב: לבאר הכפל "המשכן משכן" י"ל עז"ה כי משכן לשון המשכה, היינו כשתרצה לפקוד את המשכן שהמשכת בחזירתך [בעבודת תפילתך], אז סגולה גדולה לחברה בד"ת ותיכף אחר התפילה ילמוד אף דבר מועט.

וזהו פי' "פקודי המשכן" הפקדת ההמשכה שאתה ממשך בתפילה, "משכן העדות", תחבר עם ד"ת שנקראת עדות ולא יפנה תיכף לעניני הגשמיות כי אז קרוב הוא להכשל ח"ו כי הקליפות מתקנאים בו ושומרים צעדי.

... אך אם לומד תיכף תורה מחבר התפילה עם התורה ומשם יתפרדו כל פועלי און כמאמרם ז"ל (ברכות ה.) ובני רשף גביהו עוף ואין עוף אלא תורה ואין רשף וכו'... ולכן צריך לחבר עצמו בד"ת והיא מגינה ומצילה בין בעידנא דעסיק.

(דגל מחנה אפרים)

שני תרגולים ותרגול שלישי

עם השמע תרועות מלחמה בין אוקראינה לרוסיה, נשמע מפי הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א רבה של מגדל העמק סיפור מבהיל ששמע בילדותו מאחד מהזקנים שבורד הקודם, בעת שעמד ליד אביו הגה"ח רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, אותו זקן סיפר לאביו סיפור שנחרט לו עמוק בתודעתו, וכך סיפר אותו זקן, ששמע מהאדמו"ר הינוקא מסטולין זצ"ל, התדעו מה יהיה לפני ביאת המשיח? שני תרגולים יתקוטטו ביניהם, ויבוא תרגול שלישי ויתן מכה לשניהם, כך אמר והוסיף, שעם ישראל בזכות האמונה באלוקי ישראל יצילו, הדברים היו סתומים, והאדמו"ר הינוקא פירש בקדשו, שכוונתו היא שרוסיה תתקוטט עם אמריקה, והם שני התרגולים, ואז תבוא התרגולת השלישית, היא סין, שתתן מכה לשניהם, והפלא הוא שהסיפור הזה הוא מתקופה שלפני בערך 100 שנה, [הרה"ק רבי ישראל הינוקא או בכנינו 'הפרנקפורטרער' נסתלק ב"ה תרפ"ב] שאז סין לא היתה בכלל על המפה שיכלו לחשוב שהיא תוכל להתקוטט עם המעצמות העולמיות, ועכשיו הדברים נראים כנבואה שהולכת להתגשם. [אנכי יש להוסיף על דבריו ולציין מה שידוע בקרב זקני חסידי קארלין, כי הרה"ק הינוקא מסטולין זצ"ל התבטא בקדשו: כי לפני ביאת משיח צדקנו הדולר האמריקאי יהיה כספים שיתלו על הקירות והמטבע הסיני יהיה שוה הרבה, והוא פלא ודומה לעדות הגרי"ד שליט"א].

יצחק אלי ושמעתי" כי הבעל חוב מרגיש שזה חסר לו, וזועק על כך לכן חייבה התורה להחזירה ללוה עד בוא השמש, וה' יתברך יושב ומחכה שישראל ירגישו גודל החיסרון שחסר להם בית המקדש, ויצעקו מעומק נשמתם להקב"ה ואז יחזיר את בית המקדש, ואפילו יהודי יחיד בגלות שזוכה להיות מיצר ודואג באמת על שנחסר לנו בית המקדש, וזועק לבוא אל ה' על כך - מחזירים לו חלקו במקדש, והוא השראת השכינה.

וישלל לא יחסר - בשם תולדות אדם ומדרכי אברהם

עדות לישראל שמחל להם אותו עוון

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה (לח. כא) איתא במדרש (שמ"ד נא, ב) "נכנס משה אצל בצלאל, אמר ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה: רבון העולם, עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר? אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות" וכו'. ונראה כי ידוע שנדרבות המשכן היו לכפר על מעשה העגל ומסתמא זכה כל אחד בערך נדת המשכן כפי ערך תשובתו, דהיינו, מי שזכה לעשות תשובה מאהבה נעשה מנדבתו כלי שרת יותר מקודש ממי שעשה תשובה מיראה וכדו'. ולפיכך כשראה משה רבינו שהותיר מן המשכן, דאג שמא לא עשו כל ישראל תשובה, והנותר הוא חלקם של אותם שלא עשו תשובה, ולכן לא זכו שתיעשה מנדבתם צרכי המשכן, על כן אמר: "רבון העולם, עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר". ובאמת י"ל שהנותר גם כן הוצרך למרק הכפרה, דהנה רז"ל דרשו (ר"ה דף י"ז:) "נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו" (מכה ז. יח) - "ולא לכל נחלתו, למי שמים עצמו כשרים. והכא נמי, אלמלא נותר מהנדבה, היה כל אחד ואחד שקט ובוטח שכבר עשה תשובה שלמה וכבר נתכפר לו הכל, אבל עכשיו כיון שנותר ולא נודע משל מי, חשש כל אחד שבודאי מה שנותר מנדבתו, ועדיין לא נתכפר לו לגמרי. והוא שאמר לו הקב"ה למשה שמה נותר

עגלא תילתא במוצאי שבת

כלפי מה הדברים אמורים? הגמרא מספרת לשעה ולדורות (שבת ק"ט:) על האמורא רבי אבהו, אשר בכל מוצאי שבת קודש היו שוחטים לו עגלה משולשת, ואיתא ברש"י במסכת סנהדרין שני פירושים על עגלה משולשת, א' שלישי לבטן אימו שהוא המשובה ביותר, ב' שגדל שליש גידולו, שאז הוא רך וטעים. ומכל העגל הזה היה אוכל רק כליה אחת שזוה שיעור מועט ביותר עד כזית, ובגמרא מובא כשגדל בנו אבימי שאלו, למה לך להפסיד את כל העגל, למה לא יקח מהעגל של עש"ק ששוחטים לכבוד השבת את הכליה, שמע בקולו ולא שחט העגל של מוצ"ש, והגיע אריה ואכל את העגל שהיו אמורים לשחוט, מסבירים המפרשים, שהטעם היה כדי להראות גודל חשיבות הסעודה רביעית, ששחטו עגל שלם אפילו לאכילת דבר מועט ואפילו שהוא שבע מהשבת, ולכן הגיע האריה וטרף את העגל, שהוא מסמל את מלכות בית דוד, גור אריה יהודה, ומכיון שזה היה גם במלכות בית דוד, הגיע האריה ואכל את העגל. ועל כן נהגו חסידים ואנשי מעשה לאכול סעודה זו לא משאריות של שבת, אלא מאוכל לכה מיוחד שרוכז לכה וכידוע מהרה"ק רבי ישעיה מקרסטייר שהיו שוחטים לו בשר ועופות.

סכין השחיטה של שטפנשט

והנה האחרון אינה לנו ה' מציאה רבתי, את

בתמונה: סכין השחיטה של הרה"ק משטפנשט שהגיע לידנו השבוע מעובד השוחט של הצדיק משטפנשט זיע"א, שהיה בידי הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל ונרתק סכין השחיטה העתיק

פרסום ראשון

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנשט כולל אברכים לעיון - לפנו"צ כולל אברכים לתורה - אתרו"צ רחוב מורנו"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה "תורת אמת" שטפנשט בני הרים

כתות הת"ת

מכנה לשיבת טעם כולל הסידרת הרה"ק אג"ע

בית הנסות

בית שטפנשט - נבניתים בקבר הגרי"ק משטפנשט

הרה"ק אג"ע

כולל אברכים - בית נבנת * מורנו"ש

* מרכז תרגומים לנתקים

הכנסת אורחים ואש"ל ביומניה לקבוצות ויחידים - בהדגמה מראש מתחם קבר האדמו"ר הראשון משטפנשט רחוב אליזבתה 2 ע"ש פאקוריאש - רומניה

מפעל קמחא דפסחא וקפחא דשבתא עזר וסיוע למשפחות ברמות בימי החגים ומגמת השנה.

אור מתנתו שיעורי תורה ברמת אגרון, נכס חיוק וערכי ידיות לעם ששורות בדתותמות גזולי המשיחיים ומכיר הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון הציגות תורת ומנהג וזכר הצדיקים שטפנשט.

מכון תורני "תורת אמת - שטפנשט" להוצאת כתבי רבותינו הקדושים לבית שטפנשט - ודיון - והכתיב רומניה.

מפעל האנגליקופדיה החדש ורומניה

מספרי המגן ניכח להשיג מנשרי המוסדות:

אנגליקופדיה מילכות שממלכות בית דוד ויו"ת ב"ח

אבות אמת - שטפנשט

ישעיה קריים - ריון

נסחית מלכות - ניכח

עלי נבחי

ה"ב עניני ביות מילה,

ה"ב עניני האלקא,

ה"ב עניני נישואין ונצוח טאני.

חברת ענינים - גרי"ד הלימוד

נודעו של משיח - ניונו שטפנשט עתיקים אלוים עני דייקים

יז"ל על ידי מכון 'תורת אמת שטפנשט' הצטרפו לקבלי הגליון כל שבוע בדוא"א: 6160303@gmail.com 03-579-03-03 פקס: 03-616-5110

הקמת מצבה

במלאת י"ב חודש מיום שניטלה העטרה מעל ראשינו והוספ נור משפחתנו בהסתלק מעמנו האי גברא רבא ויקרא מורינו הגה"ח

רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל

דומ"צ דקהל חסידי ויז'ניץ וראש כולל אנטניא

נתאסף מוקדרי זכרו ובני משפחתו להקמת המצבה שתערך ביום א' ויקרא ג' אדר השני תשפ"ב

בשעה 16:00 אה"צ בבית החיים דויז'ניץ ב"ב

המשפחה תלמידיו מוקדרי זכרו

יעשה משכן לעדות, כי זהו עדות לישראל שהקב"ה מחל להם לגמרי.

(ערוגת הבשם)

סלחתי כדברך

משכן העדות. (לה. כא) במדרש (שמ"ר פכ"א ד) עדות הוא לכל באי העולם שיש סליחה לישראל, ובילקוט (פקודי רמז תיד) הגירסא שיש סליחה לישראל בלבד. ובאר הגרש"ש טויבש אבד"ק יאס שהכוונה לדעתו על פי המבואר (עוללות שמואל פרשת ויחי, ד"ה במדרש) דסליחה הנהו יותר ממחילה, משום דמחילה הנהו כי מחל עצם הדבר, וכמו מי שיש לו חוב על חבירו ומוחל חובו, אבל סליחה הנהו תוספת, כי מבלעדי שימחול לו חובו עוד משפיע לו רב טוב, ומשום הכי כתוב בירושלמי (יומא פ"ח ה"ז) מחילה לעדות סליחה לחטאים, וזהו שאנו אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו, כי כאשר חטאנו הנהו הקב"ה לנו בגדר אב כמו שכתב ביערות דבש (ח"א דרוש א), על כן יצמח לנו סליחה שהוא תוספת טובה, מחל לנו מלכינו כי שפענו, אז הנהו מלכינו וליכא רק מחילה, ומשה רבינו העתיר ואמר (שמות לב לב) ועתה אם תשא חטאתם, כי נשיאות חטא הנהו כי על ידי כן יצמח עוד תוספת טובה, על כן אמר ה' סלחתי דייקא כדבריה, וזו כוונת מדרשם מובא בילקוט ראובני פרשת ויחי על פסוק (שם ז י) אנא שא נא פשע אחיה, חייך שכהן גדול יאמר ביום הכיפורים כפר נא סלח נא, כי המה האמרו שא נא פשע היינו להיות נושא הפשע בגדר תוספת הטוב, על כן אמר התוספת אנכי אכלכל אתכם (שם ז כא), ולא בגדר מחילה לבד, וכן יאמר הכהן גדול כפר נא עצם העון סלח נא תוספת הטובה, על דרך שאמרו רז"ל (יומא פ"ו ד) דדונות נעשות כזכיות, והכי נמי כשעשו ישראל העגל מבלעדי מחילת העון עוד נצמח למו סליחה אשר עוב השמימה והשכין (כבוד) בינותם והנהו תוספת טובה.

וז"ש עדות לכל באי עולם שיש סליחה דייקא לישראל, שהוא ענין תוספת, משא"כ מחילה ישנו גם לאומות העולם.

(חיי עולם - להגרש"ש טויבש אב"ד יאס)

הכל מתחיל מאמונה פשוטה

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (לה. כב) רש"י הק' מביא את מאמרם של חז"ל (ברכות נה.) כי משה צוה לו לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן, א"ל בצלאל מנהג העולם שעושים תחלה בית ואח"כ שמים כלים בתוכו, א"ל משה בצל א-ל היית!?! וי"ל הענין ע"ד העבודה, כי הכלים הם השגת הדעת בעבודת ה', והמשכן שמסביב לכלים הוא בחי' אמונה כמד"כ (תהלים פט, ט) "ואמונתך סביבותיך", למעלה מכל ההשגות. ועי' משה שמדרגתו גבוהה, לו היה נאה ויאה להתחיל מבחי' כלים ע"י השגת הדעת, ואח"כ לבוא לבחי' אמונה. א"ל בצלאל כי מנהג העולם אינו כן. היינו, רק לפי מדרגותיך אפשר להתחיל מבחי' כלים. אבל לפי דרגת העולם ומנהגו, אלה שלא זכו לדרגה גבוהה, הרי התחלה אצלם היא מבחי' אמונה פשוטה בחי' משכן, ורק אח"כ יזכו לבחי' כלים והשגת הדעת. וא"ל משה בצל א-ל היית, היינו בדרגה הנמוכה. כי אכן עבור הדור צריך להתחיל מלמטה למעלה מאמונה פשוטה.

(תורת אבות - הס"ק מסלונים)

ב' קדושות הן: "סור מרע" ו"עשה טוב"

אלה פקודי המשכן משכן העדות, (לה. כא) הרה"ק בעל ה"באר מים חיים" מבאר מה שכתב הפסוק פעמיים "המשכן משכן" ומביא מדרש על הפסוק "קדושים תהיו", משל למלך שנתן ב' חלקים לבנו, והותיר לעצמו

ובכוונה טובה לשם שמים. ויש גם העבודה של 'עשה טוב', היינו הקדושה שהאדם מתקדש בתורה ומצוות ועבודת ה', וזהו שתיים בראש בני ואחד בראשי, כי כאשר בני ישראל מתקדשים בב' קדושות 'סור מרע' ו'עשה טוב', אזי נהיה 'ואחד בראשי', וזהו הקדושה שהשי"ת מקדש את ישראל ומשרה שכנינתו עליהם, כדכ' ועשו לי מקדש, כשבנ"ו מתקדשים אזי זוכים ל'ושכנתו בתוכם', בתוך כל אחד ואחד.

ובזה מסיים הרה"ק בעל ה"באר מים חיים" זה כוונת "אלה פקודי המשכן משכן העדות", משכן בגימטריה קדוש, ופעמיים 'משכן' מרמז על אותן ב' קדושות שיש בהם בישראל, א' של 'סור מרע' והב' של 'עשה טוב', ואז הוא 'משכן העדות', עדות לישראל שהשכינה שרויה ביניהם.

מדוע כתבו ארבעה אנשים ביהד את השם הקדוש על הציץ?

ויעשו את ציץ נזר הקדוש זהב שחור ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה' (שמות לו. ט) מדוע נאמר "ויכתבו", בלשון רבים, ולא "ויכתוב" והרי מן הסתם אדם אחד כתב, ולא רבים? בספר "וילקוט יוסף הביא הרה"ח רבי יוסף מנדלקורן ביאור נפלא ששמע מכ"ק האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור, בשם אביו האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור: במשנה (יומא ג. יא) מסופר על בן קמצר, שהיתה לו מומחיות מיוחדת בכתיבה, ומכיון שלא רצה ללמדה לאחרים, קראו עליו את הפסוק "שם רשעים ירקב". והגמרא (יומא לה) מבארת מה היתה מומחיותו הייחודית של 'בן קמצר': אמרו עליו שהיה נוטל ארבעה קולמוסין בין אצבעותיו, ואם היתה תיבה של ארבע אותיות - היה כותבה בבת אחת, ולכאורה איזו תועלת היתה בכתיבת ארבע אותיות בבת אחת? ה"חוספות יום טוב" כתב, שהתועלת היתה בכתיבת השם, שכתבוהו כולו בבת אחת, שלא יהיה רגע א' שיהיה השם חסר. וב'מנחת חינוך" (מצוה תלו) מצא תועלת נוספת בכתיבת השם היום-הבית אחת. כי כאשר כותב אותיות השם בזה אחר זה, יש בכתיבת האות ו' כעין קלקול לשתי האותיות הקודמים -ה, שעד עתה היו שם שלם בפני עצמו, ובהוספת האות ו' חדלו מלהיות שם שלם. לפי זה, אמר ה"אמרי אמת" מוכן היטב מדוע נקט הפסוק "ויכתבו" לומר שארבעה אנשים כתבו בבת אחת את השם הקדוש על הציץ.

(וילקוט יוסף)

את המשכן צריך להקים צדיק הדור

ויביאו את המשכן אל משה (לט, לו) איתא בתנחומא פקודי (יא) א"ל הקב"ה למשה וכו' לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו כדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד לעולם, עסוק בידך ואתה מראה להעמידו, והוא עומד מאילני - הקב"ה העמידו, אבל רצה שיוקם המשכן באמצעות צדיק הדור.

(אהלי יעקב - הוסיאטין)

ברכת מזל טוב

קול רינה וישועה באהלי צדיקים
ברכת מזל טוב נשגב בזאת לכבוד
**הרה"ג מרדכי
מוזס שליט"א
אב"ד קראלי ב"ב**

בן כ"ק אדמו"ר מקראלי זצ"ל

וחתב"ן הרה"צ הביכורי חיים מזמיראד זצ"ל

לרגל שמחת הנישואין של בתו

למז"ט ובשעט"מ

החתונה תערך בעו"ה ביום ראשון ג' אדר ב' התשפ"ב באולמי 'פארהאנד' בית שמש ויה"ו ומשמחה זו יושפע שפע ברכות לכל קהלא קדישא ולכל בית ישראל

סימן ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן

תחבורה מכית מדרשינו תצא לפי הרשמה

סכין השחיטה המיוחד והנדיר של הרה"ק הצדיק משטפנטש זיע"א מרומניה, ולמען פרסום הנס, נספר כי בעקבות המחקר שערכנו השבוע אודות תולדותיו של הרה"צ רבי חיים רבינו מדרוהוי (מצבות מספרות מהשבוט), הגענו לצאצאיו ולתלמידי חתניו, ובהם חתנו הגדול הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל, שכידוע היה השוחט בחצר הצדיק משטפנטש אחרי נישואיו משך 33 שנים, תוך כדי בירור מקחו של צדיק התוודענו לקיומם של סכיני השחיטה של הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל, ואגב שמיעת הסיפורים אודותיו הגיעו לידנו הסכינים המיוחדים של השחיטה בני למעלה מ-150 שנה.

מעמד שחיטת תרגולים במלוא מלכה

בעצה אחת עם גדולי המקובלים והרבנים שליט"א, נמנו וגמרו, כי במוצאי שבת קודש הבעל"ט, בעת עריכת המלוה מלכה המיוחדת הנערכת בקביעות בבית מדרשו ברוב מהרש"ל בבני ברק בראשות הרה"צ דוד ישראל באך שליט"א, תערך שחיטת תרגולים ומצוות כסיוי הדם, במהלך עריכת סעודת המלוה מלכה כסגולה בדוקה לישועתן של ישראל ולפדותו מכל צר ומציק, מעמד השחיטה יערך בעו"ה בשעה 21:15, ובזכות קיום המצוות הללו נזכה לשחיטת כל המזיקים והמשטנים, ולכסיוי הדם של כל הפרעות והגלויות, ונזכה בעו"ה לאולת עם ישראל ופדותו אכ"ה, וכדאיתא בשם הבעש"ט הק' שכל יהודי שייטול ידיים לכבוד סעודת דוד המלך, וידליק ארבע נרות, מובטח לו שדוד המלך המשיח ע"ה ימצא באותה הסעודה, ולא ייצאו מן העולם עד שיראו פני דוד המלך, ויבקשו בקשה אחת, ותתקבל.

עניני דיומא

ואם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים (יוצר לשבת זכור), אמר הרה"ק המגיד מטוריקס צוק"ל דהנה במס' סנהדרין (ע"ג) חשב שם הש"ס הרבה מועדים וסימנים שיהיו לפני הגאולה העתידה, ושם איכא מאן דאמר שקודם הגאולה יעמוד מלך כהמן. וזהו הפי' ואם כל המועדים יהיו בטלים, דהיינו שאפי' אם כל המועדים וסימנים שנתנו חז"ל לפני הגאולה יהיו בטלים, אבל ח"ו ימי הפורים, דהיינו זה הסימן שאמרו חז"ל שיעמוד מלך כהמן, לא נבטלים, ח"ו לא יהיה בטל.

(הרה"ק המגיד מטוריקס זצ"ל בספר ילקוט מאורי אור)

חלק א', שתיים בראש בני ואחד בראשי, כך גם המצוה של 'קדושים תהיו' יש בה ב' חלקים, יש בה הקדושה של 'סור מרע' שצריך להתקדש ולפרוש מהרע, ויש את החלק של 'עשה טוב' דהיינו לעסוק בתורה ומצוות, כפי שרואים בפרשת ציצית, 'וראתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלהיכם', וזה הציווי של 'והייתם קדושים לאלהיכם' מכוון לב' החלקים, גם לחלק 'עשה טוב' - וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם - והייתם קדושים, וגם לחלק של 'סור מרע' - ולא תתורו אחרי לבבכם, - והייתם קדושים, נמצאו למדים שישנה קדושה של 'סור מרע' שמכוונת לא רק להשמר מדבר עבירה שזה חייבים לזהר בקלה כבמורה, אלא הכוונה היא להיות בקדושה אפילו בעניני עולם הזה, קדש עצמך במותר לך, ומה שצריך להתעסק בעניני עוה"ז צריך להיות במחשבות טובות

רמזי ארבע פרשיות - שבת הפסקה

הזה, רק לעשות צדקה וחסד ולהיות מתומכי אורייתא וכדומה. וזה מרמז בשמות ה' פרשיות, 'שקלים' - כשיחול עליך ברכת ה', ותבוא השפעת העושה, 'זכור' צריך לזכור מי הוא הנותן את העושר והוא להתנהג עם העשירות, 'פר' - ההשתמשות הנכונה עם העושר הוא לטהר את נפשו, ע"י רבוי בצדקה ותמיכת ת"ח, 'חודש' כשיתנהג כמו כן יעשה בריה חדשה, ובהתחדשות זאת יוכל לעלות ולצעוד בדרך הטוב.

בשבת הפסקה שבין פרשת שקלים לפרשת זכור אמר הרה"ק בעל הגניזת ישראל מטשורטקוב: בכל שבת ושבת של הארבע פרשיות יורד שפע לעולם ונחוץ לעשות הפסקה בין פרשה לפרשה בכדי שיוכלו לקבל השפע. בשבת שעברה היה פרשת שקלים, וירד שפע של עושר והרחבה, ונחוץ לשים לב שהעושר לא יגרום חליה ל"וישמן ישורון ויבעט", וצריך התבוננות איך להתנהג עם העשירות, כגון שלא להרבות בתענוגי עולם

באר בשדה - שטפנשט

כגולות מקרים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מפעל "סגולות מלכים" (בג"ד) הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקדל שטפנשט

סגולות כפרת בגדי כהונה

יעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן (ל, ט, א)

בגדי כהונה מכפרים

אמר רבי עיני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין.

כתונת מכפרת על שפכות דם שנאמר 'וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם'. (רמז הוא לעתיד שיכפר שפכות דמים בכתנת טבילה היינו כפרה, רש"י).

מכנסים מכפרת על גילוי עריות שנאמר 'ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה (לחפות על גילוי עריות, רש"י).

מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה.

אבנט מכפר על ההרור הלב היכא דאיתיה (שהיו חוגרין כנגד אצילי ידיהן דהיינו כנגד הלב כדלפינן בפרק שני מילא יחגרו ביזע).

חושן מכפר על הדינין שנאמר 'ועשית חושן משפט'. אפוד מכפר על עבודת כוכבים שנאמר 'אין אפוד ותרפים' (נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים, רש"י).

מעיל מכפר על לשון הרע מנין א"ר חנינא יבא דבר שבקול (פעמונים שבו, רש"י) ויכפר על קול הרע.

וציץ מכפר על עזות פנים, בציץ כתיב 'והיה על מצח אהרן' ובעזות פנים כתיב 'ומצח אשה זונה היה לך'.

(ובחים פח, ב)

בגדי כהונה מכפרים על הערבות

ולא על החוטא עצמו

וכן על ענין זה היו בגדי כהונה מכפרים, כמו שאמר רבותינו ז"ל (ערכין טו, א), החשן מכפר על המשפט, אפוד מכפר על עבודה זרה, מעיל מכפר על לשון הרע כו' וקשה הלא חורבן הבית היה מחמת אלו העבירות ואיך נענשו, הלא בגדי כהונה היו מכפרים עליהם. אלא על כרחי צריך לומר דבגדי כהונה אינם מכפרים אלא על הערבות, אבל לא על החוטאים בזה בעצמם, וכן כל המתכפרים שהזכירו רבותינו ז"ל, כמו שעיר של יום הכפורים הנעשה בפנים והנעשה בחוץ שהיו מכפרים על השוגג ועל המזיד, כדאיתא ריש מסכת שבעות ב, א), ככולם כהונה על הערבות, וזה רמזו בדברי התנא (אבות א, יד, א), אם אין אני לי מי לי, רוצה לומר אם אין אני מתקן לי, כלומר לעבירות שהם שלי שפעלתם בעצמי, מי יתקן אותם לי, בשלמא העבירות שאינם לי אלא מצד הערבות אז הם מתוקנים מצד אחר, דהיינו בגדי כהונה שהיו מכפרים על הערבות, אבל אותן עבירות שהם לי, אז מי לי לתקנם כי אם אני בעצמי, וכן מצאתי בספר עבודת יום כפורים שבגדי כהונה מכפרים הערבות.

(שלה"ק ראש השנה תורה אור אות ה)

ביאור הכפרה בכל בגד

חושן מכפר על המשפט

אמרו שחשן המשפט היה מכפר על המשפט, ר"ל המתבונן בחושן יתקן עצמו מאד בדבר המשפט כדי שלא לחטא בדבר המשפט, או לשוב מחטאתו במשפט, וזה כי החוטא בדבר המשפט, הוא לאחד מארבע סיבות אשר התורה הזהירה עליהם במשנה תורה. והנה החושן מזוהר על ארבעתן, נגד שאמרה תורה (דברים א' י"ז) 'לא תכירו פנים במשפט' שהוא סבה חזקה להטות בדין, היו בחושן כל השבטים, קטון וגדול שם הוא לפי סדר תולדתן בלא הכרת פנים. וכנגד מה שאמר (שם) 'קטון כגדול תשמעון' שהכוונה בו שיהא עליך דין של פרוטה כדן של מאה מנה, היו בחושן האבנים הטובות, שמקצתם היו טובות מאד ומקצתם רעים, וכולן הוקבעו בשוה. וכנגד שאמרה התורה (שם) 'לא תגורו מפני איש' היו בחושן אורים ותומים, והוא השם המפורש רצה לומר כי המשפט לאלהים ולא תגורו מפני איש. וכנגד מה שנאמר (שם) 'והיה הדבר אשר יקשה מכם תקריבון

אבנט מכפר על גובה הלב

אבנט מכפר על גובה הלב, לפי שהתכשיט הזה אינו רק תגורה אפודה לו על לבו, נראה בבירור שהאדם החשוב יש לו להיות מזוור ומפורש אפילו מהררור הלב.

מכנסים מכפר על גלוי עריות

מכנסים על גלוי עריות, שהיתה הערוה מכוסה בו שלא לגלות.

ציץ מכפר על עזות פנים

הציץ מכפר על עזות פנים, כי מי הוא אשר יראה כהן בגדולתו, וציץ הזהב אשר שם המפורש חקוק בו עומד על מצחו, שלא יכבוש פניו בקרקע מהביט אל האלהים, ומשם יקח מוסר השכל לכל איש השלם והחכם, כי אין ספק כי שם יי' נקרא עליו, וראוי לירא מפניו, ועל ידי זה היה הציץ מונע העזות פנים ומכפר עליו, עכ"ל.

(תורת העולה לרמ"א ז"ל ח"ב פ"מ בשם עקידת יצחק)

מעם שבגדי כהונה מכפרים

החטאים לאדם הם נחשבים ג"כ מלבש לאדם שהאדם מתלבש בחטאים והם נקראים בגדים צואים, ודבר זה תמצא בכמה מקומות שהחטאים הם נקראים מלבש, והמצות והמדות הטובות גם כן הם מלבש לאדם והם מלבש כבוד לאדם. וכאשר הכהן גדול לובש בגדי קדושה אשר דבר זה הוא סלוק מלבש החטאים, ובפרט כאשר החטאים הם הפך זה, כי כאשר האדם מתלבש בחטא הוא שמשמע לשוננו בלשון הרע ובוזה מתלבש האדם בבגדים הפחותים האלו, וכאשר הכ"ג שהוא כ"ג לכלל ישראל מתלבש במלבוש הקודש שיש בו השמעת קול של קדושה דבר זה הוא כפרת ישראל על לשון הרע, וכן שאר המלבושים הם כפרה על ישראל וסלוק החטא מישראל בדבר שהוא שייך לאותו מלבש כמו שמפרש שם.

(נתיבות עולם למהר"ל נתיב הלשון פרק יא)

בגדי כהונה הזכירו הזהירות

מחטא ובוזה כיפרו

בכהן גדול נאמר (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, שיעודו של הכהן גדול היה ללמד להעם תורה ודעת ולהנהיג את העם במעלות ומדות טובות, ולהזהיר על אלו העוונות, להרחיקם מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, ולהזהירם שלא לחטוא בגסות הלב ובהררור הלב ובעזות, ולקיים משפטי הדינים, ולהזהר מלשון הרע, והבגדים לא היו אלא לסימן להזכיר להעם שבעת שישתכלו על אותם הבגדים יהיו נזכרים להזהר שלא לחטוא בכל אותם העוונות, וכן הכהן גדול בלבישתו אותם הבגדים היה על ידי זה מודריך ומלמד דעת להעם כיצד להזהר ולהתרחק מאותם החטאים וכיצד להתעלות במידות טובות ומפוארות, כי בבגדים עצמם יש רמז על מה המה מכפרים בהציורים והתפירות ואופן עשיית אלו הבגדים כלולים לימודים, כי היו עשויים באופן זה שמרמזים על לימודים רמים, ועל ידי זה היו הבגדים מכפרים.

(מהר"ר שטייף תצוה דרוש א)

ביאור רבי צדוק מהן על עניני כפרת הבגדים

ענין בגדי כהונה דכהנים ריבה בהן הכתוב מצוות יתירות דעיקר עבודתן לכפר על בני ישראל מעוונותם. וזה טעם אהרן שובינא דמטרוניא. ובהו הנפש מתלבשת במחשבה דיבור ומעשה ועת עבודתם במקדש. וכפי לבושי דמחשבה דיבור ומעשה כך הם בגדי כהן גדול דלכן אמרו ז"ל (ובחים פ"ח ע"ב) שגם כן מכפרים. כי בגדים שציותה התורה ודאי הם רומזים

אלי' וגו', שהסכה היותר עצומה אל החטא בדין הוא בלתי ידיעת המשפט, על כן היו האורים והתומים מורים ומאירין בתשובותיהם לכל שואל בלי ספק שיסופק בהן. הנה החושן היה מורה בכל עניניו על מניעת החטא בענין המשפט, על כן אמרו שהיה מכפר על המשפט.

אפוד מכפר על עבודה זרה

וכן אמרו האפוד מכפר על ע"ז, וזה כי מלבש האפוד היה מורה על ענין ע"ז, שכבר נתפרסם היות האפוד תכשיט לע"ז כמו שנאמר (הושע ג ד) 'ואין אפוד' וגו', לכן נאמר בענין מיכה (שופטים י"ז ה) 'ויעש אפוד', ולזה צוה האל לעשות לכהן אפוד, אך שיהא מושלך ותלוי לו מאחוריו ולמטה במקום השפל שלו והוא ודאי דרך כיוון, ועל דרך שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כ"ה ע"ב) כל ליצנותא אסור חוץ מליצנותא דע"ז דשרי למימר לגוי טול ע"ז שוי בשין תיו שלך, אמנם צוה שיהא האפוד נתלה מתי תכפת האפוד בחושן, להורות שאף כל הכחות ואופני ההשקפות שיש לכל עובדי ע"ז בבקשת צרכיהן לכל עבודתן מהנמצאים העליונים כולו טפל הוא, ותלוי כחוט השערה מחושן אשר בו האורים ותומים, וכשנתבונן הענין זה מהאפוד בודאי תתבזה ע"ז בעינינו, ולכן האפוד מכפר על ע"ז.

מעיל מכפר על לשון הרע

המעיל מכפר על לשון הרע, לפי שהיה המנהג בכל הדורות, ללבוש מלבושים מתיחסים ונאותים איש לפי משפטו ומעשהו, והיה מפורסם שעטיית המעיל נתיחדה לאנשים החסידים והפרושים, כמו שנתבאר בשמואל שנאמר (שמואל א' י"ח י"ד) 'ואיש זקן עולה והוא עוטה מעיל וידע שאול כי שמואל הוא. ומן הראוי למי שיעטה המעיל, שיהיו מעשיו הפנימיים כפי מה שיוהר עליו מלבש החיצון, לא שילבש יעשה מעשה פרוץ, לזה צוה הקב"ה שהכהן יעטה מעיל, ושיהא שוליו מלאים פעמוני זהב כלומר שיצא קולו ופרסומו מנין המלבוש, והיה הפעמונים תוך הרמונים, להורות שאין להשמיע קול אלא בדברי שבח האנשים ומהטובות שבהן, כעין הרמז שדרשו ז"ל (ברכות ג"ז ע"א) שאפילו רקנין שבישראל מלאים מצות כרימון, ולא ישמיע קולו בדברי גנאי ולשון הרע.

כתונת מכפר על שפכות דמים

הכתונת מכפר על שפכות דמים, לפי שהאנשים הרשעים אשר רגליהם לרע ירצו וימהרו לשפך דם מדרגן גם כן ללבוש בגדים לפי רשעיהם, וכל בגדיהם קצוצי פאה, ושוליהם לא יגיעו להם משוק עד ירך, כי בזה יקלו להשיג ולרדוף, והיה הכתונת הפך זה, היה מגיע עד העקב, והלובש בו פסיעותיו מתקצרות, ויצרו צעדיו מלכת, ובוזה הדרך הכתונת מונעת משפיכת דמים, אשר לפי זה אמרו שהיא מכפרת על שפיכת דמים.

מצנפת מכפר על גסות הרוח

מצנפת מכפר על גסות רוח כו', אמר הכתוב (קהלת א' ג) 'בדרך שהסכל הולך אמר לכל סכל הוא', במה שהסכל מפרסם סכלותו בדרך שהולך אם בתנועותיו או בתוך מלבושיו, ואחד מדרכיו לתת על ראשו כובע מעולה ארוכה וגבוהה נוגעת ואינו נוגעת, כמדומה לו שפורחת באויה ויחשבה לעטרה לראש כמנהג לרבים היום, אמנם האיש המיושב אשר דעתו נכונה יספיק לו מאלה הדברים ההכרחיים לצורך כסיו ראש לבד, כדמות מצנפת של כהן גדול שהיתה של שש, על דעת רש"י ז"ל (שמות כ"ח ד' ד"ה מצנפת) היתה כובע קטן מהודק על ראשו, ומי הוא זה אשר לא יקח מוסר להרחיק הסכלות והגסות, ואף אם כדברי הרמב"ן ז"ל (שמות כ"ח ל"א) שכתב שהיה צינף ארוכה, שהיה צונף על ראשו כפל על כפל, הנה מכל מקום היה משש ולא ממשי וארגמן להורות על שפלתו.

בשרה השמיטה

פרשת פקודי

פנינים מתוך שיעורו השבועי של הר"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א

הנה אמרו חז"ל (והובא ברש"י ר"פ בהר) על מה שנאמר בפרשת שמיטה וידבר ה' אל משה בהר סיני, ומה ראו להזכיר כאן סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא דבא לומר דמה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה בסיני אף כל המצוות כן, והקשו המפרשים דעדיין יש להביין מדוע רמו זאת דוקא במצוות שמיטה. ותיירץ האוה"ח ח"ו ז"ל: ואולי לצד שהזכיר מתנת הארץ דכתיב אשר אני נתון, דקדק לומר בהר סיני, לומר כי מחמת הר סיני, פירוש מה שקיבלו בו הוא שנגמרה המתנה, שע"מ תורה נתן להם את הארץ עכ"ל.

ובס' אפריון (לרבי שלמה גאנצפריד בעל הקיצוץ(ע) הוסיף על דברי האוה"ח לבאר, הדנה איתא בגמ' כי בהיות שקבלת התורה היה בכפיה מ'כאן מודעה רבה לאורייתא' והקשו המפרשים א"כ אמאי באמת נענשו כשעברו על התורה. והרשב"א ז"ל תירץ דבארץ ישראל אין להם טענת אונס כי זקב"ה לא נתן להם את הארץ אלא ע"מ שישמרו התורה, כדכתיב (תהלים ק"ה) ויתן להם ארצות גויים וגו' בעבור ישמרו חוקיו וגו', וזהו שאמר כאן 'בהר סיני' שלא יעלו על דעתם דרק מצוות התלויות בארץ עלינו לקיים, כיון שהוא ית' נתן לנו את הארץ, אבל על שאר המצוות יש טענת אונס, לזה אמר 'בהר סיני', שמחויבים לקיים כל המצוות שניתנו בסיני, כיון שרק ע"י קבלת התורה ניתן להם הארץ וכנ"ל, ואין להם טענת אונס.

ונעשים מכת מחשבה דיבור ומעשה המלביש נשמתם והרי כל מחשבה דיבור ומעשה שלהם הוא רק לכפר.

מצנפת

ומצנפת שעל הראש נעשה ממחשבה דבמוח ומכפר על גסות הרוח שזוהו מהמוח כנודע דכבוד נגד מוח כמו שנתבאר במקום אחר על קנאה תאוה וכבוד שהם נגד מוח לב כבה.

אבנט

ואבנט על הרהור הלב מצד הדיבור כי הלשון שליח הלב ונמשך מן הרצון שבלב.

מכנסים

ומכנסים על המעשה וסוף המעשה הוא בגילוי עריות וזהו עיקר עבירות דלכן קורין ביום הכיפורים פרשת עריות כמו שאמרו ז"ל (מגילה ל"א, ופירוש רש"י), וגם על דרך הסוד נודע דבצורת הקומה נקרא סוף יציאת המעשה לפועל ביסוד.

כתנות

וכתנות על שפיכות דמים הוא המכסה כל הגוף והו נגד כח הפועל שבנפעל. כי המחשבה דיבור ומעשה לבושים לעצם החיות ומכל מוש ק'ם במחשבה דיבור ומעשה עצמם מצירים כח הפועל רצה לומר כח המחשב והמדבר והעושה דהיינו עצם החיות יש כח נפרד ממנו בהלבושים. וכח נפשי זה הכללי המלביש לנפש הוא מכפר על שפיכות דמים רצה לומר שיתלת נפש אדם שזה לא מצינו לו כפרה רצויה. רק בכתנות רצה לומר מצד כח עצם נפשי דכהנים לכפר על בני ישראל הוא על דרך שאמרו (ברכות מ"ד ע"ב) נפש משיב את הנפש וכל אלו מצד מצוות לבדה.

והכהן הגדול שנכנס לקודשי קדשים דה' יתברך מגלה לו סתרו וסוד ה' דלכן אמרו (יזמא י"ח.) דצריך שיהיה גדול בחכמה הוא הלושב מחלצות כנוצר לעיל. והם ארבעה בגדים הנוספים שהם לעומת ארבעה הנוכה רק שהם מחלצות וסודרא דרבנן.

ציץ

ציץ בראש נגד המצנפת לבוש מחלצות דמחשבה בסוד ה'. מכפר על עזי פנים שהיא עשייה ביד רמה

יומין דנשמתא

הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטראה זי"ע, ה' אדר תקפ"ג

לדבר מצדיקים סגולה לניצל

מאפיקורסות שיהא בעקבתא דמשיחא

סיפר מרן הסב"ק מרוז'ני: הרה"ק מטשערניאוסטרה היו עיניו פקוחות תמיד ואפילו בעת שינון, ופעם תקף ליה עלמא ונפל למשכב ועצם את עיניו, וחשב המשמש שעמד ליד מיטתו שהגיע עת מצוא ושבה נפשו אל האלוקים וצעק צעקה גדולה וגעה בכבי מה ונתעורר הרה"ק ושאלו על בכייתו, ואמר המשמש שחשב שנצחו אראלים ונסתלק לשמי רום.

והרגיעו הרה"ק ואמר לו - אל תירא הלא פה חיים כולנו היום, אלא עצמתי את עיני בכדי להתבונן בדורו של משיח, הדנה אבותינו במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה ולא יכלו עוד להתמהמה כי כמעט ונשתקעו גם בשער הני' ואז לא היתה להם תשובה ח"ו והיו נשארים שם, והנה שער הני' זהו אפיקורסות ה' ישמרנו, וראיתי שבעקבתא דמשיחא לפני ביאת משיח צדקיני יתפשט זה השער - טומאת האפיקורסות בעולם רחמנא יצילנו, ואפילו אנשים כערכנו יהיה להם קשה להינצל מזה, והעצה לזה היא לדבר מצדיקים, ורק בכח זה יוכלו להינצל משמץ מינות.

וכשסיפר זאת הרה"ק מרוז'ני סיים ואמר - ואפילו לדבר ממני, ואפילו מכלי תשמישי מהכסאות מהשולחנות.

(מאמר מרדכי)

הרה"ק רבי זאב וואלף בן רבי נפתלי צבי, מגדולי תלמידי המגיד הגדול ממעורייטש ותלמיד חבר להרה"ק בעל יושר דברי אמת, כיהן רב אב"ד טשארני-אוסטרה, בקיץ תקנ"ח עלה לארץ הקודש והושיב על כסאו את חתנו הרה"ק רבי ישראל אברהם בן הרבי רבי זושא מאניפולי, כן שלח אז להסמיך את תלמידו הרה"ק בעל "אהבת שלום" מאקסוב, בחמשה ימים לירח אדר התקפ"ג נתבקש בישיבה של מעלה ונטמן בבית"ח העתיק בטבריא בסמיכות לרעו הכהן הגדול מקאליסק.

*

מעשה במסור אחד בן בליעל שהציר מאוד לישראל, ומת ואבד במיתה משונה מן העולם, והיו חסידיו הרבי רבי זושא מאניפולי ואנשי הרה"ק רבי זאב מטשערניאוסטרה מתווכחים ביניהם, אלו אומרים שרוב פעל זאת, והללו אומרים שרובם פעל זאת.

פעם נודמנו שני הצדיקים לפונדק אחד ונענה הרבי רבי זושא - מחותן לעבן, האיך פעלתם זאת? והשיב הרה"ק רבי זאב וסיפר - במוצאי יוה"כ פ' כשעמדתי עדיין בתפילת נעילה חלף איש זה על ידי ביתי ושמע קול תפילתי ונכנס בו הרהור תשובה ובוזה נתעלה קימעה ונקרע קצת מן הקליפות, אבל אל הקדושה עדיין לא נכנס, ולכן יכולנו עליו.

ואמר: כתיב (אסתר ח' ט) ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, וכי מהיכן בא לו לרשע זה שמחה וטוב לב, אלא מכיון שהיסיב בסעודתה של הצדקנית אסתר המלכה נתקרב במקצת אל הקדושה, ומכיון שיצא קצת מן הטומאה אך לכלל קדושה לא בא, בזה נטרד מן העולם.

(מאמר מרדכי)

ובפרהסיא ולא בסתר. וזה מחליץ ומגלה הסתר דכנסת ישראל בכלל הוא רק להשם יתברך שוהו שורש כפרת כל העבירות דהיינו דאמת רצונינו לעשות רצוניך. ומצד גלוי עומק הסתר הוא כפרת התגלות היותר עצום דרע. כי כפי התגלות הרע ביותר כך הטוב נעלם ביותר. ועל ידי עזי פנים ויד רמה הרי הטוב בתכלית ההעלם ולבוש המחשבה הוא היותר נעלם. דדיבור ומעשה גלוי ומחלצות דמחשבה הוא גלוי היותר נעלם.

חושן

וחושן נגד הלב כאבנט מכפר על הדינין הוא כטעם מאמרם ז"ל (מגילה ט"ו ע"ב) לרוח משפט (ישעיה כ"ח ו') זה הדרן את יצרו וזה כל ענין דינין ומשפטים שבדברי תורה כנוצר לעיל (אות רל"ז). ומחלצות דדיבור לגלות הסוד שבלב דשם משכן שני היצרים מכפר על זה. וזה טעם שמות בני ישראל וגו' לזכרון (שמות כ"ח כ"ט) כי באמת יצר לב וגו' (בראשית ח' כ"א) ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו' (סוכה ג"ב ע"ב) וצריך לזכרון להזכיר השם יתברך על העזר שהוא מצידו ומצד שמות בני ישראל כנוצר לעיל (אות קפ"ד) שוהו כללות התורה והתורה תבלין. וגם מצד שמותם רצה לומר שורשם בחלק ה' עמו הוא עזר הקב"ה ולכן צריך מחלצות לגלות שורש הנעלם דשמות בני ישראל דהיינו שורש נפשם.

אפוד

ואפוד על עבודה זרה שהוא שורש כל מעשים רעים הכלולים בלא יהיה לך ועבודה היינו מעשה ועובדא ובעבודה זרה הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה כמו שאמרו ז"ל (קידושין מ"ג). והיינו דמה דמחשבה רעה אינה מצטרפת היינו דאמת הנסתרות לה' אלהינו וחלק ה' עמו וכמו שאמרו (ברכות י"ג.) גלוי וידוע וכו' ומי מעכב וכו' אך בעבודה זרה דכופר חס ושלום בה', ממילא גם מחשבה רעה מצטרף ואי אפשר לכפר רק על ידי מחלצות דהיינו גילוי הסוד דאף על פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מ"ג) דאי אפשר לנתק השורש כלל הגם שכופר בשורש מכל מקום עומק פנימיותו הנעלם גם

מעיל

ומעיל שהוא מכסה כל הגוף נגד הכתנות הוא על עצמיות כח הפועל שבנפעל ומגלה הסוד ה' שבעצם כח הנפש דחלק אלוהו זהו על לשון הרע שהוא נגד שפיכות דמים כמו שנאמר (ירמיה ט"ו י') חץ שחוט וגו'. רק דזה כבר כרתן דוד ברוח הקודש כמו שאמרו בערכין (ט"ו ע"ב) וצריך לדורשי רשומות דפרק חלק (סנהדרין ק"ה). שגם להן יש חלק לעולם הבא ולכשיבוא דוד המלך ע"ה עלי וכו' עיין שם. ופירוש רשומות הוא הרשימו דנפש עצמה הנגלה מכת הפועל שבנפעל ודורשי הם העומדים על גילוי ומחלצות סוד ה' שבו הם מבינים מכת גילוי עמקות שורש הנפש הישראלית ודבוקה באלהים חיים שאין לה שום ניתוק כלל בסוף הכל כשיעדרו כל מיני לבושים דבחירה שהם הכל לבושי עולם הזה מצד עצמיות הנפש דחלק אלוהו ממעל שבכל נפש פרתיה מישאל היא מקושרת לגמרי בהשם יתברך. וזהו כפרה על כריתת השורש חס ושלום גם כן. והנה על ידי דברי תורה אדם זוכה גם כן ללבושי מחלצות על ידי מחשבה דיבור ומעשה בדברי תורה ולכן גם אהלים מעלים מכל טומאה וכו' (ברכות ט"ו.) וגם על לשון הרע אמרו ז"ל תקנתיה יעוסק בתורה (ערכין שם) ובדברי תורה זוכה גם כן לכל בגדי כהן גדול לבושים לכפר על נפשו מכל מיני רע לגמרי כנוצר לעיל.

(ספר צדקת הצדיק - אות רסג)

עומק הבאר

עיונים בפרשת השבוע
מחנה"ג יהודה שלפונרסקי שליט"א
מרבני לומדי בית מדרשינו ב"ב

בעניני נתינת מתנות לאביונים קודם יום הפורים ובגדר מצוה זו

הירח למועדים שם דלעולם ס"ל להביה"ל דאף בכל צדקה שייך מהבב"ע, דאף דעיקרו התוצאה, מ"מ יש בו גם דין של מעשה מצוה, ומה דכונה א"צ, הוא משום דהנתינה לעני בעצמו מגדיר את זה כמעשה מצוה גם ללא כונה, ע"כ, או דינמא דס"ל להביה"ל דאף במצוות שעיקרן התוצאה שייך מהבב"ע, דזה גרע טפי מאשר ללא מעשה כלל, ודלא כהגר"ב.

מקורות לענין זה אם מתנל"א הוא מדין צדקה או דין בפ"ע (משום שמחת הענין)

ויסוד זה שנתבאר דלפי המג"א מצות מתנל"א יסודו בדין צדקה, הוא שני במח' גדולה, דבפ"י מגילת סתרים על המגילה לבעל הנתה"מ (ט, י"ט) משמע ג"כ דהוא מדין צדקה, שכ' דחייקנו מתנות לאביונים לרמוז שא"א שתבטל הגזירה בלא צדקה, [ויש לדחות קצת], וכ"כ הכת"ס (סי' קל"ט) בדעת המהרי"ל, וכ"כ בשבלי הלקט בשם רש"י דמה"ט אין קצבה למצוה זו, וכ"כ בסידור רש"י (סי' שכ"ה) וכ"ה במחזור ויטרי, וכן ביסוד ושורש העבודה כ' שייכון לקיים במצוה זו גם מצ"ע של צדקה [נתון תתן, רפתוח תפתח].

אכן מאידך גיסא מצינו סוברים דא"ו רק סניף במצות צדקה, אלא מצוה בפ"ע, כן משמע בלשון הרמב"ם (מגילה ב, י"ז) וז"ל: מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים, מלהרבות בסותות ובשלות מנות לרעין, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים עכ"ל, הרי משמע דיסוד מצות מתנל"א הוא לשמח לב העניים והאומללים, וכ"ה הלשון בשבלי הלקט (ענין פורים סי' ר"ב) וכשם שאדם חייב לשמח בפורים כך חייב לשמח את העניים עמו ע"כ, ובריטב"א (מגילה ז, כ') שאין מדקדקין במועות פורים ליתן לעני דוקא, משום שאין נתינה זו מדין צדקה גרידא, אלא מדין שמחה, וכ"כ הריטב"א החדשים בב"מ (ע"ה) וכן ברמב"ם ובתוראי"ש (שם), וכע"ז בארחות חיים ובכלבו, וכן ראה זה חדש בס' 'באר צב' (להג"צ קריית שליש"א) שביאר בטוטר"ד דיש ב' דינים נפרדים א' מתנות לאביונים, ב' מגבת ומועות פורים, והריטב"א וכו' שכתבו דאפשר לתת מעות פורים גם לעשיר אין כונתם על מצות מתנל"א, אלא על מעות פורים שהוא דין אחר, ע"ש באריכות, ואין הספר תח"כ כעת.

ויש לציין עוד לדברי החת"ס (דרוש לו' אדר קע"ז) שמבואר בדברייו ג"כ שאין יסוד המצוה מדין צדקה, שכ' וז"ל: אמרו חז"ל ויחנו ברפידים, שרפו ידיהם מה"ת (סנהדרין ק"ג), ונראה שאין הכונה שלומדי תורה לא עסקו בתורה, כי משה ואהרן חזרו ויהושע בן נון ושבעים זקנים לא נפרו מדת"י, גם מה שייך רפו ידיהם, אבל ענין החזקת לומדי תורה ומחיתתם המוטל על עשירי עם, המכונים 'ידיים' כידוע, אע"פ שבמדבר היה להם מן וכל צרכם, מ"מ א"א לת"ח מבלי שיעמדו אחרים ויעשו מלאכתו וכל צרכו, והמה רפו ידיהם, ועי"ז בא עמלק, והנה גם בימי מרדכי ואסתר היה רפה, כמשאחז"ל (כפ"ק המגילה י"א) 'בעצלתים ימך המקרה' עיי"ש, ועי"ז בא המן, והנה מרדכי בא לתקן בכל שנה לקרות המגילה ולעורר מעשה הנ"ל, ויהיה זה ח"ו מזכרת עוון לישראל המרפים ידיהם מהחזקת לומדי תורה, ע"כ תיקן שעכ"פ בימי הקריאה יתנו מתנות לאביונים ולא לעניים, אלא עיקר לאביונים' שהם ת"ח שיעשה מלאכתו ופרנסתם, והמה תאבין לכל דבר עכ"ל. הרי מבואר בדברי החת"ס דמצות מתנל"א אינה מדין צדקה, כי אדרבה לא נאמר מתנות לעניים' אלא לאביונים, שהם ת"ח, ועיקר המצוה הוא החזקת התורה.

(ארו"ח כ"א) בצדקה א"צ מעשה העיקר שיהיה להעני, וכ"כ בנו של הנוב"י בס' אהבת ציון של הנוב"י (דרוש י') בשם אביו דמה"ט א"צ כונה למצוה, וכ"כ הבית הלוי (דרוש א') וכ"כ בפרשת דרכים לבעל המל"מ דרוש ג' בשם מהרי"מ ט"ט, והקו"ש (ח"ב סכ"ג אות ו') ועוד אחרונים. [ויש להאריך טובא בזה, ועי' בס' הנחמדים מזהב על ענין מצות צריכות כוונה, באורן]. ואף האחרונים דס"ל דאף בצדקה צריך לכוון לשם מצוה, י"ל דאין הם חולקים על היסוד דעיקר בצדקה הוא התוצאה, אלא דס"ל דאעפ"כ צריך לכוין, ועכ"פ עלה לנו יישוב לדברי המג"א, דאף דס"ל דמצות מתנל"א יסודו במצות צדקה אעפ"כ ס"ל דמהני לתת קודם פורים [ולולי דילמא אכלי להו] כיון דהעיקר גם בצדקה הוא התוצאה שיהיה להעני, ולכן א"צ מעשה נתינה ביום הפורים עצמו.

חילוקים בין מצות צדקה למתנות לאביונים

והן אמנם ז"פ דלא לגמרי דמי מצות מתנל"א למצות צדקה, שכן במתנל"א ודאי צריך מעשה, ואם נפלה סלע מידו ומצאה העני בפורים לא מקיים בזה מצות מתנל"א, אבל עכ"פ בחלק זה שהעיקר הוא התוצאה שוה הוא למצות צדקה, [ונסתפקת אם צריך שהכסף יהיה שלו במתנל"א, או דמי שהכסף בא מכוחו, כגון שאמר לאחר לתת עבורו, או שמצא להעני מעות הפקה, וצ"ע בפוסקים, ושו"ר במש"ב שצריך שהמתנות יהיו משלו, ורא"ל להביא ממועות מעשר ואכמ"ל]. והנה בס' שיעורי ר' אהרן (יפה) כ' בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל דאי"צ לתת צדקה ביד ימין דוקא כמו שאר המצות, כיון דאין העיקר המעשה. [ובשם האר"ז"ל מטו דגם צדקה יש ליתן בימין], ובמתנות לאביונים לכא"ו כן יש ליתן בימין ויל"ד בזה, [וייעוץ עוד בגליוני הש"ס (שבת י'): שדן לומר דמתנות לאביונים צריך שיעדי העני ממי מקבלה, דבכהי חשיב מתנה, וגם בזה חלוק מצדקה, ודבריו מחודשים].

האם בצדקה יש חסרון של מצוה הבאה בעבירה

והנה בקונט' ימי הפורים מהגר"ח ליבוביץ זצ"ל כ' בשם זקנו מרן הגר"ר ברוך בער זצ"ל כיסוד הנ"ל במצות צדקה שהעיקר הוא התוצאה, ולכן אין נפ"מ אם יתן מתנה א' גדולה לעני א', או מאה מתנות קטנות למאה עניים, כיון שאין המצוה הוא המעשה, וסייע לזה הגר"ח"ש מדברי הרמב"ם בפיה"מ (אבות ג, ט"ז) שכ' 'והכל לפי רוב המעשה', דאיכא מעליותא טפי ליתן צדקה בכמה מעשים ע"ש, ומשמע דזה רק מעליותא, אבל אי"ו תוספת בעיקר המצוה. והוסיף הגר"ח"ש דלפי"ז י"ל דליכא חסרון של מצוה הבאה בעבירה במצות צדקה, עפ"ד זקינו הגר"ב (ברכ"ש יבמות ס"ב) דבמצוות שקיומן תלוי במציאות לא מגרע מה דהוי באה בעבירה דסו"ס נתיקיים מצוה המעשה, אכן הביא דבבית הלוי מבואר דגם במצות צדקה פוסל מהבב"ע, דהכי כ' (בר"פ תרומה) דמה"ט נסמכה תרומה למשפטים, לומר דקודם שהאדם נותן צדקה צריך לראות שלא יהא בממונו חשש גזל, דאל"כ אין הצדקה מועלת לו כלל, והווי כמו לולב הגזול, עכ"ל, וצ"ע דהביה"ל עצמו ס"ל דמצות צדקה העיקר הוא התוצאה ולכן א"צ לכוון, וכנ"ל. ובס' ירח למועדים תירץ בזה דמש"כ הביה"ל בפר' תרומה דיש חסרון של מהבב"ע בצדקה, הוא דוקא בנדבת המשכן, דשם אין העיקר התוצאה, אלא שם העיקר נדיבות הלב, כמש"כ האלשיך הק' ושאר מפרשים. אכן לענ"ד תירוצ' זה אינו, דביה"ל עצמו בר"פ תרומה כ' לגבי תרומת המשכן בעצמו דאי"צ לכוון לשמה, עיי"ש, ומבואר דאף בתרומת המשכן דעיקרו נדיבות הלב א"צ לכוון, [צ"ע באמת אמאן], ולכן צריך לתרץ כהאופן השני שכ'

לקראת ימי הפורים הממששים ובאים עלינו לטובה נכתוב בעזה"י בסוגיה של נתינת מתנות לאביונים וכן משלוח מנות קודם יום הפורים, ודבר זה יכול להיות נוגע למעשה, באשר בימינו אשר יש שפע של מגביות וכן יש הרבה נותנים ומקבלים, ומשום כן יש שמקדימין לאסוף עוד קודם יום הפורים, ויש לדעת האם אכן אפשר לתת מתנות לאביונים קודם יום הפורים, שלא בתורת פקדון, וכמובן שאין לסמוך על הנכתב כאן להלכה למעשה, ולא נכתב אלא לעיונא ופולפולא.

דעת המג"א ע"פ הבעה"מ שאפשר ליתן לעני קודם פורים אם ישאר קיים עד פורים

כתב המג"א (תרי"ג, א) וז"ל וכתוב במאור (מגילה א': מדפ"ה) דלא יתן להם קודם פורים, דלמא אכלי להו קודם יום הפורים עכ"ל. הרי מבואר בדבריו דמעיקר הדין יכול ליתן מתנות לאביונים קודם יום הפורים, רק דחששו שמא יאכלום האביונים קודם פורים, ולכן אמרו שלא יתנם קודם פורים, ומשמע דהיכא דברור לו שלא יאכלום קודם פורים, או שעכ"פ בדיעבד נתברר לו שאכן לא לא אכלו את זה קודם פורים, יצא יד"ח, ובפמ"ג (א"א סק"א) הק' על המג"א מה צריך להאי טעמא תיפול' דצריך ליתן המתנה דוקא בו ביום [עיי' להלן דיש באמת חילוקים על המג"א], ותירץ הפמ"ג דסברא הוא דאפשר ליתן לעני אף קודם י"ה, כדי שיכין עצמו לפורים ולא דמי למשלוח מנות וכו', אכן יש שביארו בדעת המג"א דיסוד מצות המתנות לאביונים הוא שיהיה לעני, ולכן אם זה נשאר קיים עד פורים ולא נאכל יכול לקיים בזה מצות המתנות לאביונים, ואין יסוד המצוה הנתינה.

וכ"כ הו"ד אהרן (סי' תרי"ג) בהגהות ב"ה והובא חלק מדבריו בבאר היטב (תרי"ג, ז) שטעם דברי הבעה"מ שיוצאים יד"ח בנתן לעני קודם פורים ונשאר קיים בידו עד פורים הוא משום דשמחה ביומו בעינן, ומוזה למד שם היד אהרן גם לענין משלוח מנות דאם נתן קודם פורים וביום הפורים זה קיים ביד המקבל שפיר יצא יד"ח. אכן באמת י"ל דגם המג"א ס"ל דיסוד מצות מתנות לאביונים הוא הנתינה של הנותן, ואעפ"כ ס"ל דמהני לתת קודם פורים לולי דלמא אכלי ליה משום שגדר הנתינה הוא כמו נתינה של צדקה, ותכלית הנתינה הוא שיהיה לעני, ולכן מהני גם הנתינה שקודם פורים.

מצות צדקה עיקרה התוצאה ולכן א"צ כוונה למצוה

ויש לסייע לזה מדברי המג"א עצמו שכ' (בס"י תרי"ג, ב, א) שיכון בהשחינו גם על המשחה ושמחה ומשלוח מנות ולא כתב שיכון בהשחינו גם על מתנות לאביונים [אמנם בפמ"ג וחי' אדם ועוד פוסקים כתבו לכוון בהשחינו גם על מצות מתנות לאביונים], וביאר בזה בס' ירח למועדים דהוא משום דהמג"א ס"ל דמצות מתנות לאביונים הוא מצות צדקה, [אלא שיש חילוק בין נתינה זו לכל צדקה דכאן יש לו חיוב לחזר אחרי עני, וכן יש עוד חילוקים וכו'להלן] אבל לעולם זה סניף במצות צדקה ולכן אין לברך ע"ז שהחינו כיון דאי"ו נחשב מצוה הבאה מזמן לזמן, וכמש"כ הרמב"ם (ברכות י"א, ט') דכל מצוה שאין באה מזמן לזמן אין מברכין עליה שהחינו, וא"כ משמע דהמג"א ס"ל דצריך מעשה נתינה, דאל"כ אין יקיים מצות צדקה, וע"כ כמשנ"ת דאף אם נימא דמצוה הוא הצדקה, מ"מ גם בצדקה העיקר הוא שיהיה להעני, וכן מבואר בדברי רש"י בפר' כי תצא (כ"ה, י"ט) דנפלה סלע מידו ומצאה העני הוא מתברך בה, דסו"ס יש להעני, וכ"כ החמד"ש

באר בשדה - שטפנשט

האהל בדורוהוי בו
טמון אדמו"ר רבי
חיים ראבינזאהן
זצ"ל וגיטו רבי
דב בעריל דרימר
זצ"ל

הרה"ק רבי חיים רבינזון זצ"ל אדמו"ר מדורוהוי נסתלק ה' אדר תרצ"ד ומנו"כ בדורוהוי

דורוהוי (180 שנה חלפו מפטירתה ומצבת קבורתה לא מצאנו
לע"ע בחיפושים בבית העלמין בדורוהוי).

על שמו ועל שם משפחתו - ראבינזאהן

כפי הנראה, נקרא רבי חיים על שם זקינו הגה"ק
"צדיק הנסתר" רבי חיים, אביו של הרה"ק רבי אליעזר
וואלף מבוטשעטש, אודות אביו הנסתר כמעט ולא
ידוע אודותיו מאומה, וזולת שהשאיר אחריו את בנו
הרה"ק רבי אליעזר זאב, וכן היה לו בת שקבורה
בבוטשעטש מרת רחל ע"ה, מצבתו של מרת רחל
אחות רבי אליעזר זאב נמצאה בבית החיים בעיר
בוטשעטש, וע"ג המצבה כתוב וז"ל: "פ"נ אשה צנועה
מ' רחל בת ק' חיים נפ' זאת חנוכה שנת תרנ"א
ת.נ.צ.ב.ה. אחותו של הרה"צ ר' אליעזר זאב, ופלא
הוא שאחותו של רבי אליעזר זאב נפטרה באותו יום
של אחיה הרה"ק רא"ז (זאת חנוכה) רק ל"ט שנים אחר
כה, כידוע נפטר רא"ז בצעירותו בגיל נ"ב, ודבר פלא
שנכתב על המצבה "אחות רבי אליעזר זאב".

שם משפחתו

כפי הידוע אביו רבי יוסף אהרן נקרא בשם
המשפחה ראבינזאהן, וכפי הנראה שרבי חיים הוא
היחידי שנשאר בשם ראבינזאהן, כי אחיו הבכור
הרה"ק רבי אליעזר זאב (השני) נקרא מרילוס, אחיו
הגדול רבי משולם זלמן נקרא 'פרענקל', (כפי הנראה עשו
זאת כדי להנצל מגזירת הגיוס כאשר היה מקובל להחליף שם לאחד
אשר כבר פטור מהגזירה), ורק הוא נשאר בשם ראבינזאהן.

המצבה בתוככי האהל בה נכתב בין היתר
"פ"נ רב הצדיק עניו מאוד הרב חיים"

הרה"ק רבי חיים ראבינזאהן מדורוהוי זי"ע נולד
בבוטשעטש לאביו הרה"ק רבי יוסף אהרן ראבינזאהן
מבוטשעטש - בעל ה"יד יוסף" זי"ע (אודותיו בכאר בשדה
גליון 128) ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פעריל ע"ה.
זקנו אבי אביו הלא הוא "פועל הישועות" המפורסם
הרה"ק רבי אליעזר וואלף מבוטשעטש זי"ע (אודותיו
בכאר בשדה גליון 108).

וגם לרבות היה רבי חיים רם היחס מצד אמו
הצדקנית מרת פעריל ע"ה בת הרה"ג מוה"ר לוי יצחק
פרענקיל ז"ל אבד"ק בוקארעטש, שהיה מצד אביו נכד
הגאון הקדוש בעל ה"חכם צבי", ומצד אמו התייחס
כנכד הבעש"ט הקדוש ז"ל ונכד קדושי עליון הרה"ק
מבארדיטשוב והרה"ק מטשרנוביץ, זכתה צדקנית זו
והתפרסמה לכל, גודל צדקתה ורוב פורונה עד אין
לשעה. אודותיה מצאנו כתוב בידי חתנה הרה"צ רבי
דוב בעריל דרימער זצ"ל אב"ד דורוהוי (כספר 'ארונו של
יוסף' עמוד 24): "בחודש אלול תר"י נמלאו לו [להרה"ק
ה"יד יוסף] ט"ו שנים, אז חבלים נפלו לו בנעימים ואביו
השיאו אשה, היא חמותי הצדקת מרת פעריל ע"ה
בת הרה"ג מוה"ר לוי יצחק פרענקיל ז"ל אבד"ק
בוקארעטש, והוא היה מצד אביו נכד הג' הקדוש
בעל חכם צבי, ומצד אמו נכד הבעש"ט הקדוש ז"ל
ונכד הגאונים הקדושים מבארדיטשוב ומטשרנואויץ,
וידוע לכל גודל צדקתה ורוב פורונה עד אין לשעה,
ובה נתקיים זכה נעשית לו לעזר".

כן כתב הגה"צ רבי יצחק מאיר מארילוס זצ"ל (בסוף
ספר 'יד יוסף מהדורת תרפ"ו לפ"ק, תחת הכותרת: 'אמר המשתדל,
חבל על דאבדון ולא משתכחין, אלו הנפשות היקרות שנלקח ממנו,
ע"כ אציגם כאן שיהיו למזכרת נצח. המשתדל יצחק מאיר בהר"מ

באר בשדה - שטפנשיט

בנוסף לשני אחיו, היו לו לרבי חיים שתי אחיות, שהיו נשואות לרבי דב בערל דרימר אב"ד דוורוהי, כאשר הוא נישא לזוגתו השנייה לאחר פטירת אשתו הראשונה בדמי ימיה.

העיירה דוורוהי

העיירה דוורוהי היתה מצויה בצומת דרכים חשובה המקבילה ומקשרת בין שני חבלי ארץ גדולים ברומניה, בסרביה מצד מזרח ובוקאווינא מצד צפון. ובשל כך התפרסמה אף יותר משאר העיירות הגדולות ממנה.

באדמורו"ת דוורוהי

בשנת תרמ"ח נקרא רבי יוסף אהרן לשכון כבוד בעיר דוורוהי ואז עזב את בוטשעטש והשתקע בדוורוהי, שם התגורר במשך כחצי יובל שנים עד ליום פטירתו, ומיופ פטירתו עלה בנו רבי חיים לכהן תחתיו באדמורו"ת דוורוהי.

יצויין כי בצוואתו ביקש אביו הרה"ק רבי יוסף אהרן: ואבקש מאנשי בית המדרש שלי אשר פ"ק דארהוי לכבד ולחזק את בני הרב ר' חיים ושלטי"א, ולנהוג בו כבוד בכל מה דאפשר ואני מברך אותם שבזכות זה יתברכו בבני חיי ומזוני רויחא וישפע ברכה והצלחה עכ"ל. כאשר לפני פסקה זאת הוא מבקש מכל צאצאיו: "בשנה ראשונה ילמדו כל היורשים שלי שיתא סדרי משנה"

כמו"כ ביקש שהמפתחות של האוהל על ציון קודשו יהיו אצל בניו: מפתח אחד יהיה מונח אצל בנו בכורו הרה"ק רבי אליעזר זאב זצ"ל, והמפתח השני יהיה אצל בנו הצעיר הרה"ק רבי חיים זצ"ל.

עוד כתב בצוואתו זו דבר מבהיל (הובא בספר 'שירי מנחת עני' - ראצפארט עמוד מ' ערך רא"ז מבוטשעטש), "עוד סיפר לי הרב הנ"ל ששמע מהרה"צ רח"ה מקוידנינוב זצ"ל, שישנה צוואה של רבי יוסלע, שאם יקפיד מישהו מבניו על אחר יזיק לו" ע"כ. והוא רחום יכפר.

לאחר הסתלקותו של אביו הרה"ק רבי יוסף אהרן מבוטשעטש זי"ע, בשנת תרע"ג, מילא את מקומו באדמורו"ת בבית מדרשו בדוורוהי, והנהיג שם את עדת חסידיו. התחבב מאוד על כל מי שבאו בצל קורתו, ואף נתכנה בשם החיבה "רבי חיימ'ל".

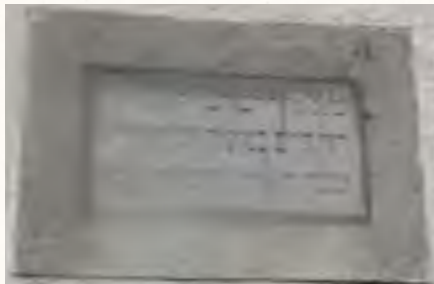
רבי חיים מילא את מקום אביו רבי יוסלה בעיר דוורוהי וכיהן בה באדמורו"ת, חיזק וקיבל קהל לעצה ולתושיה, והרבה נשברי לב הסתופפו בצילו, וערך את שולחנותיו בלילות שבת.

זקני דוורוהי ידעו לספר כי במבנה בית מדרשו בדוורוהי היה קיים חדר מיוחד ששימש עבור ה'חיידר' וה'תלמוד תורה', ובו לימדו תורה לתניקות של בית רבן, ובמרתף הבית שכן כבוד מחסן היי"ש של ר' מיכל זלינגר.

בספר הזכרונות של העיר דוורוהי (ח"ב עמודים 20/36) כותב מר אברהם לורברבאום ז"ל נו"נ לרבי נפתלי הורוביץ אב"ד מיכאלין, על זכרונותיו מהעיר דוורוהי ועל זכרונותיו מרבי חיימ'ל ראבינזאהן זצ"ל. תחת הכותרת 'יד ושם לדמויות בעירנו', בפרקים 'מורי', ו'רח"ש' - כלי קודש; אני זוכר עצמי כבן 3-4, כשהייתי משכים עם שחר והולך לבית הכנסת של רבי חיימ'לה (רבינוון) שביתו ובית מדרשו היו במרחק כ-100 מטר מביתנו, להתפלל טרם ידעתי אבל לחוות את חווית התפילה בצייבור חוויית, וזה היה רצון הורי, בבית כנסת בית מדרש זה היה גם חדר לתלמוד תורה שם התחלתי את ראשית צעדי באהלה של תורה, לימודי חומש, המלמד הראשון שאני זוכרו באהבה וערגה היה ר' שויל (שאלו), יהודי בעל זקן עבות שחור, הייתי אז כבן חמש ור' שויל היה נוהג לצעוד מאחורינו לאורך החדש ומשנ בנינו מיוחה, אחד מקרא ואחד תרגום, 'ידיש', את פרשת השבוע, בתלמוד תורה למדתי בוקר צהרים וערב, עד לגיל שש וחצי וכך ממשיך בזכרונותיו המלאים חן מקהילה שהייתה ואיננה עוד.

מראה כללי של האהל ובית העלמין בו טמן רבי חיים ראבינוביץ בדוורוהי

הכיתוב המציין את מנו"כ של רבי חיים ראבינזאהן מחוץ לאהל בבית העלמין בדוורוהי

וריקודים ובליווי תזמורת, עד לחצרו של הרבי - רבי חיים'ל ראבינזאהן ושם ממשכים בשירה ובמחול. אגב אודות אותו רבי אליעזר רומן הגבאי, אחיו של רבי חיים רבינוון ה"ה הרה"ק רבי אליעזר זאב [השנ] מבוטשעטש מזכירו בהקדמתו לספרה"ק 'יד יוסף' וכתב: ובאו ונחזיק טובה... וגם לרבות את ש"ב החסיד ה"ר אליעזר ראזמאן מדארהוי שהשתדל בעיר דארהוי, ישלם ה' פעלם ותהי משכרתם שלימה מעם ד' וכו', כן מופיע בסוף הספר 'יד יוסף' ברשימת התורמים לספר, וכפי הנראה היה גם הגבאי אצל הרה"ק רבי יוסלה מבוטשעטש והוא עזר והשתדל בספר יד יוסף ומענין לציין את הכתוב ש"ב דהיינו שהיה בן משפחתו.

*

רבי חיים'ל זצ"ל נסתלק לבית עולמו בה' אדר שנת תרצ"ד (בכמה מקומות נמצא כתוב שרבי חיים נסתלק בשנת תרצ"ה ויש מקומות שנכתב תרצ"ז. והוא טעות וכמה ראיות לדבר חוץ ממה שנכתב ברור על גבי המצבה). וקברוהו באוהל של גיסו הרה"ק רבי דב בעריל דרימר זצ"ל (אודותיו כתבנו בגליון 322) בבית החיים בדוורוהי, על מצבתו נחרת הנוסח:

פ"נ מו"מ [מורה מורינן] הרב הצדיק עניו מאוד ה"ר חיים במו"מ [בן מורה מורינן] ר' יוסף אהרן נפטר ה' אדר תרצ"ד תנצב"ה.

מענין הנוסח 'עניו מאוד' שנכתב עליו כשבת הראוי לציין על גבי המצבה.

זוגתו וצאצאיו אחריו

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את הרבנית מרת רבקה בת רבי יוסף ז"ל הי"ד לבית קורץ, (משפחה אמידה מפולין, שרבי יוסלה שידך עמם את בנו רבי חיים בילדותו בהיותו בגיל 5. אודות התהוות השידוך מספרת הנכדה רבקה אב-אור שטיינברג: שאבי הסבא קורץ הגיע לבית הסבא האדמו"ר ר' יוסף זצ"ל, וזוגתו וצאצאיו אחריו

על התנו הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל וי"ר ומייסד ועד חסידי שטפנשט בארה"ק

רבי שמואל שור נולד בכ"א אדר ב' תרס"ב לאביו החסיד הנוודע רבי מנחם מנדל שור זצ"ל שהיה ממשפחה מיוחסת של רבני רומניה (נכד התבואות שור) ומחשובי היושבים בצל קורות הסב"ק משטפנשט, כבן יחיד למשפחתו הרוממה

נשלח רבי שמואל על ידי אביו ובהמלצת הרבי משטפנשט ללמוד בישיבת קישנוב אצל המהרי"ל צירלזון זצ"ל, שם עלה ונתעלה במעלות התורה והחסידות, בעת ההיא הכיר את הרה"ק רבי חיים זאנוויל אברמוביץ האדמו"ר מרימניץ שיחדיו השתעשעו בתורה ועבודה אצל הצדיק משטפנשט.

עם הגיעו לגיל הנישואין נישא לבת קדושים, בתו של האדמו"ר רבי חיים ראבינזאהן האדמו"ר מדוורוהי, תחת החופה שנערכה בחצר הצדיק משטפנשט עמרו חשוכי הרבנים והחסידים כשהצדיק משטפנשט מברך את ה'שבע ברכות' מאורע נדיר בחיי החצר השטפנשטאית כך לדבריו של הרב שור. לאחר נישואיו היה לשוחט האישי של הרה"ק הצדיק משטפנשט.

ברכת מזל מזל טוב לאירוסיו רבי שמואל שור שהיה אז שו"ב בהרלוז עם בת רבי חיים ראבינזאהן, פורסם במכתב העת 'אדישע ויסנשאפט' ניסן תרפ"ט

הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל, חתנו של רבי חיים רבינוון זצ"ל, י"ר ומייסד ועד חסידי שטפנשט בציון רבו הרה"ק משטפנשט זיע"א בבית העלמין נחלת יצחק

יוסלה מבוטשעטש והציע לו להשתדך עמו, ענה לו הסבא ר' יוסלה, כי כעת הילד חיים משחק בחצר עם חבריו בני גיל, תיכף יחזור הביתה, אם תזוה את הילד מתוך כל הילדים האחרים הרי זה יהיה האות כי ניתן להשתדך עם בתך, ואכן כשהילד חיים בן החמש הגיע עם שאר הילדים, מיד זיהה אותו הנגיד קורץ את הילד מתוך כל הילדים, ואז הסבא הכריז כי מהשם יצא הדבר, ונגמר השידוך למזל טוב, ואכן לימים נישאו, זוגתו מרת רבקה נספתה בגלות טרנסניסטריה הי"ד, יחד עם כמה מצאצאיה הי"ם. א, מרת רחל אשת הרה"צ שמואל שור זצ"ל.

עוד תיאר מיוחד נשאר לפליטה אשר נכתב ע"י הכותב הנ"ל, על מוצאי שמחת תורה בחצרו של רבי חיים זצ"ל: במוצאי שמחת תורה (מוצאי תשעי של סוכות בחו"ל), היו יוצאים מביתו של ר' לייזער גובע (הגבאי, שמו היה ר' לייזער ראזמאן, וכינויו בפי כל היה ר' לייזער גובע - הגבאי - הוא היה יהודי ירא שמים בעל קול ערב ונעים ומקובל על הבריות, והיה משמש בקודש ויד ימינו הנאמן של רבי חיימ'ל), בשירה

באר בשדה - שטפנשט

כאמור בתו מרת בתו נישאה לחתנו הרה"צ רבי שמואל שור זצ"ל ממנה נולדו לו ארבעה ילדי, חיים (על שם חמיו רבי חיים ראבינאהן) ואברהם (מתיהו) (על שם רבו הרה"ק משטפנשט) שנספו יחד עם אימם בשואת טרנסניסטריה בשנת תש"ב, ושני בניו שעלו לארץ עוד לפני יוסף אהרן שור ויהודית פרידמן.

זכה לעלות לארץ הקודש וכאן הקים מחדש את משפחתו בזו"ש. כל ימיו היו קודש להנצחת זכר בית שטפנשט ואף ייסד את ועד חסידי שטפנשט ועמד בראשו עד יום פטירתו בפניא דמעלי יומא דהילולא קדישא של הרה"ק אדמו"ר הראשון משטפנשט ביום י"ד כסלו שנת תש"ס ומנו"כ בבית העלמין נחלת יצחק גבעתיים.

מספרת הגב' יהודית פרידמן בתו של הרה"צ ר' שמואל שור זצ"ל מזוג' הראשונה הי"ד ונכדתו של רבי חיים רבינון זצ"ל: שמעתי מאמי ע"ה הי"ד כי בשבת האחרונה לחייו של זקנה הרבי ר' חיים רבינון זצ"ל חלה באפנדיציט ולא נתן לחלל שבת ונפטר למחרת ביום ראשון ה' אדר - יצויין כי גירסה זו מתאימה רק לפי גרסה שרבי חיים נסתלק בתרצ"ה).

אמי נספתה בגלות טרנסניסטריה במוגילוב ממחלת הטיפוס שעשתה שמות בקרב הגולים וגבתה את חייהם של אלפים הי"ה.

את אבא אסרו בפאסאן כאסיר פוליטי בתואנה שהשתתף בהפגנות של הרוסיים. והוא היה אסור במחנות העבודה.

לאחר רעידת אדמה שפקדה את האזור ביתנו נחרב כמו בתים רבים, ואז אימי נסעה איתנו לדורוהוי לבית אמה, ידם הארוכה של הנאציים השיגה אותם שם ורבים נלקחו ברכבות המפארות הם עקרו וגנבו אותם. מהם לא שרדו רבים.

הנאציים שרפו את בית הכנסת כאשר בתוך בית הכנסת נמצאים יהודים רבים שעלו על המוקד הי"ה.

בית הכנסת של הסבא רבי חיים - האדמו"ר מדורוהוי היה בית כנסת גדול ומפואר בנוי לשם ולתפארת משוש הלכבות, והנאצים סגרו אותו והרומנים בזזו את בית הכנסת ולא השאירו בו מאומה ואפילו את מרצפות המפארות הם עקרו וגנבו אותם. לאחר מכן הרסו את כל המבנה.

[לסיים: הגב' יהודית מבקשת להביע הערכה הרבה להרב סלמון על פעליו החשובים!]

ב, מרת גיטה מדיני. לימים עלתה לארה"ק עוד בחיי אביה נישאה בארה"ק לר' אהרן מדיני יליד העיר שטפנשט.

ג, מרת מלכה אשת ר' יצחק שיינר (שיינרמן). הי"ד נספו בגלות טרנסניסטריה בעיירה מוגילוב עם תינוקת הי"ה.

ה, חתנו הג"ר יצחק בעריש תאומים.

אודות חתנו של רבי חיים רבינון הגאון רבי בעריש תאומים כתבנו באנציקלופדיה לחכמי רומניה - בוקרסט (בקובץ תורת אמת ד' עמוד רפ"ב), וכן בספר 'דורות האחרונים' (א עמוד 349: ערך תאומים, הרב ר' יצחק דוב בעריש), וז"ל: הרב הגאון החריף החכם הכולל ופאר השלמות והאמון, אב"ד ור"מ דדאראהוי (רומניה), בנו של הגאון האמתי מאור הגולה מוהר"ר זאב וואלף אבד"ק זאליטשיק הי"ו, נולד בבוקארעשט י"ב חשוי תר"ג, רובי תורתו קבל מאביו הגנ"י ופליא את ראינו בכשרונותיו, כבר שיתסר סמכוהו הגאון רחא"ל הלוי איש הירוויץ מסטאניסלאוו והרב"א הכהן ווייס מטשעראוויץ זצ"ל. באלול תרע"ג נבחר לרב ראשי בדאראהוי במקום הגאון הצדיק וקדוש אדמו"ר מרן ר' יוסף אהרן זצ"ל (אבי חתנו הרה"צ ר' חיים הי"ו) שנפטר בר"ח ניסן זצ"ל ר"ח סיון תרע"ג) שנת הני"ל, ושמה ישרת בקדש ירעה עדתו על מבועי התורה והדעת. הגאון הצעיר הזה הוא אחד מגדולי ישראל העמלים עם הצבור ולבו ער לכל דבר טוב ומועיל, עסקו כללי ומשתתף באספות שונות בארצו שמטרתן קדושה לחזוק התורה והעם, והו"ל בשנת תרס"ט ירחון תלמודי בשם מגן גבורים ותחת מכבה"ד ספרו שו"ת בדי וזהב וספר הדרת מלכה, יתי' ה' אתו וירום הודו כזית.

ה, בנו רבי לוי יצחק רבינון. בן יחיד היה לו לרבי חיים הי"ה ר' לוי יצחק רבינון נולד בשנת תרס"ז,

המצבה שהתגלתה בבוסטשעש שלמרת רחל 'אחות רבי אליעזר וואלף' מבוסטשעשט מענין שיום פטירתה כיום פטירתו זאת חנוכה בהפרש ל"ט שנים

מקום הקויתלאך בציון רבי חיים ראבינאהן בדורוהוי, נכדו רבי משה רבינון הי"ו מספר כי כשיבקר בדורוהוי שמא לספר מגויי המקום שעד היום הם רואים לעצמם זכות וסגולה להתפלל בציון קברו ומדליקים שם נרות ומניחים פתקי בקשות ורואים פלאות

נקרא על שמו של זקינו רבי לוי יצחק פרנקל אב"ד בוקרסט, היה מלמד תלמידים והיה זכור לטוב בלב תלמידיו, בחיידר/תלמוד תורה שהיה בבית המדרש של אביו בדורוהוי היה חתן לאשה מרת חנצה ממשפחת הרה"ק רבי חיים טירר בעל ה"באר מים חיים" מטשעראוויץ, לימים עלה מדורוהוי לארה"ק בתש"כ, יחד עם אשתו ובניו והתישב בצפת, נפטר בשנת תשכ"ו ונטמן בצפת, ולו שני בנים חיים רבינון ז"ל מחדרה, ומשה רבינון הי"ו מקרית ים. הבן של ר' לוי יצחק, ר' משה מספר לנו כי בית הכנסת של הסבא בדורוהוי נקרא 'בית כנסת רבינון' היה גדול מאוד מפואר ויפה, ולאחר פטירת הסבא רבי חיים אבא רבי לוי יצחק ניהל את בית הכנסת והמשיך את מסורת אבותיו בניהול בית הכנסת, כמו כן העלו מדורוהוי לארה"ק 2 או 3 ספרי תורה שהיו בבית הכנסת שלנו בדורוהוי, ונתרמו לבית כנסת בתל מונה. כשיבקרנו בבית הקברות בדורוהוי מצאנו על קברו הרבה פתקי בקשות 'קויתלאך' ומסתבר שעד היום גויי המקום מניחים שם פתקי ומאמינים בהצלחה בזכות הצדיק הזה. אולם בית הכנסת כבר לא קיים, הצוענים המקומיים פרקוהו והרסוהו לדאבון לב.

ו, מרת חנה לימים אשת ר' משה נגל. הייתה הבת הצעירה שנולדה בסיון תר"ע, אחרי בנו ר' לוי יצחק רבינון, ולהם בן פנחס נגל הי"ו מכפר סבא, ובת רבקה אב-אור שטיינברג לבית רבינון מכפר סבא, שמספרת לנו מעט מזכרונותיה אודות הסבא רבי חיים רבינון נשוא מאמרינו: אמי קרויה על שם הסבתא מרת רבקה אשת הרה"צ רבי חיים, אמי נישאה בבוקרסט, אחרי המלחמה התש"ו (אוגוסט 46) ברחו ההורים מרומניה ועלו בספינת המעפילים "ההגנה", פה בארץ הבריטים לא נתנו להם לרדת מהאניה במשך 3 ימים עד שהצליחו לצאת מהאניה, אמה הייתה בעצם העדות היחידה לשאר בני המשפחה לספר מה עלה בגורל בני המשפחה שנספו בשואת טרנסניסטריה כאשר היא ניצלה מהגירוש עוד בדורוהוי, כאשר בתחנת הרכבת בדורוהוי פגשה הסבתא רבקה רבינון קצין בצבא וביקשה ממנו כי יקח חסות על הבת חנה והוא דאג לה ואפשר לה לברוח לרכבת לבוקרסט כאשר הוא נסע איתה וכולם חשבו שהם קשורים, פלא ותושייה של הסבתא שבזכותו ניצלו חייה, בבוקרסט היה עבדה כנגנת לילדים יהודיים וכל הכספים שהרוויחה היא שלחה דרך ארגונים יהודיים לסבתא בטרנסניסטריה, שהיו אמורים להחזיק את הסבתא וכל בני המשפחה המורחבת שהיו אז בגלות טרנסניסטריה, אולם למיטב ידיעתה שלאמי הכסף לא הגיע ליעודו, ובני המשפחה נספו במחלות שם הי"ה. עוד מזכרונותיה: סבא רבי חיים היה הבן הצעיר של רבי יוסלה, ולאמו מרת פעולה המתייחסת לבעש"ט ולרבי חיים טירר הבאר מים חיים. הסבא היה מאוד ביידות עם גיסו רבי דוב בערל דרימר שהיה רב בדורוהוי עיר מגוריו, לסבא רבי חיים היה בית כנסת בדורוהוי, היה להם חדר מיוחד בו קיבלו קהל וקויתלאך, ובלילות שבת היה עורך טיש לחסידים, כך סיפרה לי אמי. הסבא רבי חיים היה מאוד צנוע ועניו עד שאביו הוצרך לבקש כי ימשיכו לתמוך בו ולהחזיק את חצרו בדורוהוי.

לסיום נזכרה באנקדוטה שסופרה במשפחה, על ידי משה רבינון הי"ו בן רבי לוי יצחק, אחרי פטירת הסבא רבי חיים היו פרעות בדורוהוי, והיו דפיקות חזקות בדלת הבית, סבתא גרה שם יחד עם ילדיה, כולם פחדו, ואמא שלי שאלה ברומנית מי זה שדופק בדלת, אני מכירה את הקצין של המחוז, והוא יטפל בכך, תושייה שהבריחה את הפרועים שהתגודדו בחצר הבית שלנו בדורוהוי.

סיפור מהווי היהדות בדורוהוי

סיפור שהתהלך בעיר דורוהוי אודות הצדיק רבי חיימל (והובא גם בימי זכרון) ואולם לא ברור אם מדובר בהרה"צ רבי חיים ראבינון אבדמו"ר מדורוהוי נשוא מאמרינו, או בהרה"צ רבי חיים מרדכי מנדבורנא בעל ה'דבר חיים' שהגורור אז בעיר סירט הסמוכה לדורוהוי, אולם הכותב מתאר כהן את הניחוח היהודי ששרר בעיירה דורוהוי של אותם ימים ועל כן לא נמנענו מלהביא את המעשה ככתבו. וכך מובא בספר הזכרונות על העיר דורוהוי: מעשה נאה מספר אחד מתושבי דורוהוי שאירע בימי ילדותו, וכך הוא כותב: "...עד היום מצטלצלת באוזני תפילתו של רבי חיימל זצ"ל, ולא תפילה היתה זו אלא זעקה מעמקי הלב לאבינו שבשמים. בהקשר לכך ברצוני להזכיר מעשה שהיה.

בביהכ"ס שלנו התפלל יהודי עשיר שירד מנכסיו, ר' מאיר מילשטיין הוא חבש כיפה גדולה, חגר אבנט וישב כל היום בבית הכנסת ולמד תורה מפי השמש הזקן ר' גמליאל ז"ל.

מי שהשפיע על ר' מאיר מילשטיין היה ר' מיכל'ה רבינוביץ אף הוא עשיר שירד מנכסיו. יום אחד בימי החורף של שנת תרצ"ז (2) אני בא לבקר בביהכ"ס ואני מוצא שם את הרבי ר' חיימלה יושב לומד ועל ידו יושב ר' מיכל'ה רבינוביץ ונתפתחה ביניהם שיחת תולין של תלמידי חכמים, בין הדברים סיפר ר' מיכל'ה לרבי שהוא היה זה שהחזיר בתשובה את ר' מאיר מילשטיין, ואז נאנח הרבי ר' חיימלה וזעקה נפליטה ונשמעה מפיו ובעיניים דומעות הוא פונה לר' מיכל'ה רבינוביץ ומתחנן ואומר: ר' מיכל'ה אפטר מאכס איך מיך אויך א בעל תשובה!!! (אולי תתוירני גם בתשובה!!!)

אלה הדמויות שאפשר לומר עליהן "חבל על דאבדין ולא משתכחין".

מהנעשה והנשמע

אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה

מעמד קביעת המזוזות בבנין הת"ת תורת אמת שטפנשט אלעד

בראשות כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א

בליל שישי אור ל' אדר א' התשפ"ב

ציילום: דובי קורן.

בריחתו של מרן הסבא קדישא מרוז'ן זיע"א מאימת הצאר וקלגסיו, מסע של מעל 3000 ק"מ בין ערים גבולות ויבשות, המשלב עבר הווה עתיד, תערוכה בת 500 תמונות ומוצגים שנאספו על ידי חוקרי מכון תורת אמת שטפנשט, כאשר השחרור מהמאסר היה ביום שושן פורים קטן ת"ה. בעת שעבר ליד תמונת הכתר המרהיב של הרה"ק משטפנשט התבטא ואמר: לאחר כל התלאות של הריז'נער זוכים ומגיעים אל המנוחה ואל הנחלה פה בבנין הת"ת בארץ הקודש.

תלמידי הת"ת והמחנכים עברו להתברך אישית, כאשר האדמו"ר שליט"א מרעיף עליהם מברכות קדשו ומתענין אצל התלמידים על לימודם והספקם, המחנכים קיבלו עצה והכוונה על תלמודם ועל חינוך הדורות, בהדגישו את הזכיה העצומה שנפלה בחלקם להיות מוסרי התורה לדור העתיד.

לקראת סיום המעמד העניק האדמו"ר שליט"א תעודת הוקרה לראש העיר הרב ישראל פרוש שהוכנה על ידי הנהלת הת"ת, תוך איחולי ברכות לראש משביר שזכה להיות שליח מצווה להנצחת זכר הצדיק משטפנשט זיע"א

הושיבו על קברם של הצדיקים הקדושים לבית שטפנשט, לאחר קביעת המזוזות פתח ואמר דברי קדשו במעלת המעמד הנכבד בהנצחת שם ושארית לצדיק משטפנשט אשר התלמידים המתחנכים בין כתלי המוסד הקדוש הם הם בבחינת תלמידי הרוחניים של אותו צדיק ממש (ראה להלן מסגרת דברות קודשו).

בסיום המעמד עבר אדמו"ר שליט"א והביט בין שבילי תצוגת התערוכה ההיסטורית 'לגעת בהיסטוריה' המתארת בהמחשה מרתקת את מסע

במעמד רב רושם לשעה ולדורות נקבעה המזווה הראשית בבנין הת"ת 'תורת אמת' שטפנשט על ידי כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א שהביע התפעלותו והתרשמותו מהבנין המפואר שנבנה ונחנך ואוכלס זה עתה בבחינת זה א-לי ואנוהו, בפתח הת"ת קבלו את פני מרן אדמו"ר שליט"א תלמידי הכיתות הגבוהות והמכינה לשיבה קטנה שע"י הת"ת יחד עם מחנכי הת"ת ורבני הת"ת, ובראשם הגה"צ רבי אהרן שפירא שליט"א אבד"ק פרדס כץ ב"ב ונשיא הת"ת, הגה"צ רבי יוסף מנחם שטיין שליט"א ראש כולל שטפנשט, הדומ"צ הג"ר יעקב יוסף כהן שליט"א, רב המוסדות הגרא"י סלמון שליט"א, המנהל החינוכי הרב מנחם ויס שליט"א, וראש העיר הרב ישראל פרוש שליט"א.

לפני שניגש לקביעת המזווה ציווה מרן אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון התעוררות 'ראה' על פי הפסוק בתהילים (י"ט, ז) 'ראה אל עבדיך פעליך והדרך על בנייך, ויהי נועם ה' אלוקיני עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו', כאשר התחושה שאפפה את כל הנוכחים כי הצדיקים משטפנשט שעל שמם נוסד והוקם הבית הקדוש הזה משתתפים איתנו כעת במעמד בבחינת 'פעליך והדרך על בנייך', מיד לאחר מכן אמירת לשם ייחוד לכבוד הזכיה העצומה לקבוע את המזווה בפתח הראשי של בנין התלמוד תורה בבחינת

להלן שיחות קודש גמעמד קביעת מזוזות בת"ת תורת אמת שטפנשט על ידי כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א

בתוך החדה אבל בליל הסדר היו מוציאים על גבי השולחן את כל הכלים, זה היה מאד מלכות'דיג, אם אבי ע"ה [הרבנית אשת הגה"ח רבי יוסף ברייאר זצ"ל אב"ד שטפנשט] היתה מספרת שגם אילו היו מכבים את הנרות היה החדר נשאר מואר מחמת רוב האבנים טובות ומרגליות שהיו בחדר, הכל עמד על השולחן בשעת הסדר, וגם הכתר עמד על השולחן בליל הסדר בפאר והדר.

הרא"י סלומון: פלא שעדין שומעים עובדות חדשות שלא היו מוכרות מהרה"ק הצדיק משטפנשט כמו שהרבי שליט"א ציין כעת. מספרים שבפאטיק בליל הסדר הראשון שלאחר הסתלקותו של הרה"ק מרוז'ן ערכו הבנים הקדושים את הסדר כל אחד בנפרד, הרה"ק רבי שלום יוסף ערך את הסדר לציבור השיינע יידען, ואילו הרה"ק רבינו מנחם נחום משטפנשט ציווה שלסדר אצלו יבואו רק השותים, הטרינקערס, היינו פשוטי העם, אבל בלילה השני מחמת חוליו כבר לא ערך את הסדר, והלכו הרבה חסידים מהשיינע יידען להרה"ק אדמו"ר זקן רבינו מנחם נחום משטפנשט זיע"ל לעריכת הסדר [רשפי קודש עמוד נה מכתבי ר"י ש"ב ח"ב אות שס"ד].

אדמו"ר שליט"א ואמר: הכתר האמיתי הוא תורה ותפילה וחסידות שזוכים להמשיך ולהנציח לזכות הצדיקים.

הרב סלומון הזכיר שהכתר היה בחצר אצל הרה"ק אדמו"ר הרמ"נ ובנו הרה"ק הרא"מ משטפנשט זיע"ל בחדרו של משיח, כמו שהיה מספר תדיר הגה"ח ר' מנחם מנדל ברייאר זצ"ל אביו של יבלחט"א מרן אדמו"ר שליט"א שזכר את הכתר והזיהוי של הכתר שנמצא היה על פי עדותו, וכפל ואמר: כאן הוא עיקר הכתר, תורה ותפילה ועבודת ה'.

הרא"י סלומון שליט"א סיפר לפני הרבי מה שמצאו כתבה בעיתון בלובלין שהסופר שלהם היה אצל הרה"ק הרא"מ משטפנשט ודיבר עמו כמה דיבורים, ושם הוא כותב שהרבי יושב בחדר גדול, והרבי היה נראה זקן מאד, ובקשו ממנו הגבאים שלא יאריך הרבה, אבל הרה"ק אמר לו, 'איני זקן כל כך כמו שמדמים', ודיבר אודות משיח'ס צימעה, חדרו של משיח, וצוה לגבאי שיראה לו את חדרו של משיח, שברוך כלל הוא היה סגור והוא מתאר שם איך היה נראה המשיח'ס צימעה בהתפעלות.

ואמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: בדרך כלל באמצע השנה כשהיו באים אורחים הראו להם

רב קהל שטפנשט הגרא"י סלומון שליט"א הציג את התערוכה שהעמידו בת"ת המתארת את בריחת הרה"ק מרוז'ן זיע"ל מרוז'ן לסדיגורא. ונענה כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר: אכן לאחר כל הגלגולים זכו ובאו לארץ ישראל מקום מנוחה ונחלה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א התעניין על הכיתות שיש בתלמוד תורה, והמנהל החינוכי הרב מנחם וייס ענה אודות כל הכיתות ועל המכינה לשיבה קטנה, ובירך: יש כבר היום ב"ה מכינה לשיבה, השי"ת יעזור שגם תקימו ישיבה. בעיר שטפנשט היתה ישיבה, שהקימה זקני [הגה"ח ר' יוסף ברייאר זצ"ל רבה של שטפנשט] לאחר הסתלקותו של הרה"ק הרא"מ משטפנשט, זה היה הרי הצוואה של אותו צדיק משטפנשט שימשיכו את החצר הלאה בתורה ובתפילה.

המנהל החינוכי הרב מנחם וייס הציג חלק מהצוות החינוכי לפני כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שאל אודות תוכניות הלימודים ובירך את המלומדים.

בין תמונות התערוכה הייתה תמונת כתר התורה מזהב המפורסם של הצדיק משטפנשט, ועל זה נענה

מסירות נפשם של רבותינו הצדיקים משטפנשט למען עם ישראל קיים עד היום הזה ובפרט בבנין הזה שבונים לשמם

מ'האט זוכה געווען אויפצושטעלען מוסדות אויף די נעמען פון די צדיקים לבית שטעפענעשט, כאטש קיין המשך הדורות איז נישט געבליבען פון זיי, אבער דער מסירות נפש פון די צדיקים פון שטעפענעשט איז געבליבען, כדרכם של צדיקים, האבען זיי זיך מקריב געווען פאר כלל ישראל, במסירות נפש ממש, צו אריין שיינען אין אידען אמונה, און משפיע זיין השפעות טובות פאר כלל ישראל און פאר יעדער יחיד ויחיד, וואס דאס ווערט נמשך ביז דעם היינטיגען טאג, און אין דעם זכות איז געבליבען פון זיי א זכרון און מ'דערמאנט די צדיקים, זכר צדיק לברכה (משלי י, ז), דורך דעם וואס ס'בויעט זיך אויף אויף זייערע נאמען מוסדות פון תורה ותפילה, פון חינוך און חסד און עבודת ה'.

זאל דער זכות ביישטיין פאר אלע וואס זענען עוסק אין דעם, גדול המעשה יותר מן העושה (ב"ב ט), און דער זכות זאל ביישטיין, אז אלע זאלען געבענטשט ווערען מיט אלעס גוט'ס, און מ'זאל קענען גיין ווייטער מחיל אל חיל, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל.

ביים נאמען, נאר מ'זאגט ואתה, אזוי ווי מ'זאגט פאר איינער וואס שטייט נאנט.

נאר דער טשורטקובער רבי האט געזאגט, אז דער מסירות נפש פון משה רבינו איז געווען אהן א תנאי, ס'שטייט ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת (שמות לב, לב), ס'שטייט נישט ועתה אם תשא חטאתם מוטב, נאר משה רבינו האט געזאגט, אז סיי אויב דער אייבערשטער וועט מוחל זיין אידען און סיי אויב נישט, איך האב מסירות נפש פאר אידענ'ס וועגען, און איך בין גרייט, מחני נא מספרך.

דער אור החיים הק' שרייבט ואתה תצוה את בני ישראל (שמות כו, ט), תצוה איז מלשון צוותא חדא, ווייל אפתשטותא דמשה בכל דרא (תיקון'ו תיקון ט), יעדער איד וואס לערענט תורה ווערט נתעורר אין איהם א ניצוץ פון משה רבינו, משה שפיר קאמרת (שבת קא), משה רבינו איז געווען גרייט אויף מסירות נפש, מחני נא מספרך, מ'זאל איהם בכלל נישט דערמאנען, און צום סוף איז זכרו תורת משה עבדי (מלאכי ג, כב), מ'דערמאנט שטענדיג משה רבינו, קיינער פארגעסט נישט פון משה רבינו.

אחר קביעת המזווה פו"א: דער אייבערשטער זאל העלפען ס'זאל מקיים ווערען ביי די תלמידים דא אלעס וואס ס'שטייט אין די פרשיות פון די מזווה, קבלת עול מלכות שמים און קבלת עול מצוות, צוזאמען מיט די יסודות פון אמונה, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד (דברים י, ד), מיט אהבת ה' און עבודת ה', ואחרון אחרון חביב, ותלמוד תורה כנגד כולם (פאה א, א).

מ'דערציילט דאך וואס דער ערשטער טשורטקובער זי"ע ועכ"י האט געזאגט וועגען דער מסירות נפש פון משה רבינו.

אין די וואכ'ס פרשה, פר' תצוה, שטייט דאך נישט משה רבינו'ס נאמען, נאר ואתה תצוה, ווייל משה רבינו האט געזאגט, מחני נא מספרך אשר כתבת, און די ווערטער פון צדיקים, אפי' על תנאי ווערען מקיים, כאטש במקצת.

פון רבי יצחק ווארקער זי"ע שטייט דער ווארט, אז משה רבינו פאר די הסתלקות זיינע איז צוגעקומען צו אזא מדרגה פון התקרבות צום אייבערשטען, אז מ'דארף איהם שוין נישט רופען

בתרגום ללה"ק:

המשך הדורות, אבל מסירות נפשם של צדיקי בית שטפנשט למען כלל ישראל, כדרכם של רבותינו הצדיקים, שהקריבו עצמם עבור הכלל ישראל במסירות נפש ממש להשפיע על ישראל ולהאיר לבני ישראל האמונה, להשפיע השפעות על הכלל ישראל, ועל כל יחיד ויחיד, דבר זה נשאר עד היום הזה.

ובזכות זה נשאר מהם זכרון, ומזכירים את שם הצדיקים, כמ"ש זכר צדיק לברכה (משלי י, ז), על ידי זה שנבנה כאן מוסדות של תורה ותפילה, חינוך וחסד ועבודת השם, על שם הצדיקים, הזכות יעמוד לכל העוסקים בדבר, וגדול המעשה יותר מן העושה (ב"ב ט), שיתברכו כולם בכל הטוב, ושיתכלו ללכת מחיל אל חיל, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

במה שאמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת (שמות לב, לב), בין אם השי"ת ימחול לבני ישראל ובין אם לאו, יש לי מסירות נפש עבור בני ישראל.

באור החיים הק' כתב על הפסוק ואתה תצוה את בני ישראל (שמות כו, ט), תצוה מלשון צוותא חדא, לפי שאתפשטותא דמשה בכל דרא (תיקון'ו תיקון ט), שכל אחד מ'ישראל שעוסק בתורה מתעורר בו ניצוץ של משה רבינו, משה שפיר קאמרת (שבת קא), והנה משה רבינו היה מוכן למסור נפשו עבור בני ישראל, מחני נא מספרך, אבל למעשה נאמר בו זכרו תורת משה עבדי (מלאכי ג, כב), שזוכרים את משה רבינו, ח"ו אין מי שאינו זוכר את משה רבינו. זכו כאן להקים המוסדות על שם צדיקי בית שטפנשט, והנה צדיקים אלו לא השאירו אחריהם

לאחר קביעת המזווה פתח ואמר: השי"ת יעזור שיתקיים בתלמידי התלמוד תורה כל מה שנאמר במזווה, קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות, יסודות האמונה, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד (דברים י, ד), אהבת ה', ואחרון אחרון חביב, ותלמוד תורה כנגד כולם (פאה א, א).

הרה"ק אדמו"ר הזקן מטשורטקוב זי"ע ועכ"י אמר אודות מסירות נפשו של משה רבינו שמבואר בפרשתו, ואתה תצוה, שלא נזכר שמו של משה רבינו בפרשה, ובטעם הדבר אמר הרה"ק ר' יצחק מווארקע זי"ע שמישה רבינו קודם הסתלקותו התעלה למדרגה עילאית של התקרבות להשי"ת, באופן שלא היה צריך לקרא לו, והיה די במאמר ואתה, אבל הרה"ק מטשורטקוב אמה מסירות נפשו של משה רבינו רבינו עבור בני ישראל היה

לפני קביעת המזווה בפתח הראשי של בנין הת"ת

בסיור בין שבילי התערוכה ההיסטורית לסיפור הצלתו של הסבא קדישא מרו"ן מציפורני הצאר

לראש העיר הרב ישראל פרוש הי"ו: ער איז שוין א געבענטשטער [הוא כבר מבורך ועומד], השי"ת יעזור לו בכל הטוב, שיוכל להמשיך זיין בעבודת הקודש.

ומסר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א להרב ישראל פרוש תעודת הוקרה על מסירותו להקמת בנין הת"ת ונענה ואמר: מפיהם ומפי כתבם, אלע ברכות זאלען מקיים ווערען [שיתקיימו כל הברכות], תזכה לשמחה ונחת מהבנים ובני בנים א"ה.

המריט "יראה", לאחר מכן אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את הלשם יחוד שקודם קביעת מזווה, לפני קביעת המזווה נישק את בית המזווה וקבע את המזווה.

לאחר שקבע המזווה אמר לנשיא מוסדות שטפנשט הגרא"י סלמון: א יישר כח פאר'ן מוכה זיין.

הגרא"י סלמון ציין שכל החגיגה כאן היא בזכות מסירותו של ראש העיר הרב ישראל פרוש למען הקים שם ושארית לצדיקי שטפנשט, ונענה ואמר

ואמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: אכן זו הייתה העבודה של הרה"ק משטפנשט לרומם את הפשוטי עם.

ובירך כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את תלמידי המכינה לשיבה: איהר זאלט שטייגען אין תורה און יראת שמים און מידות טובות. שתתעלו בתורה ויראת שמים ומידות טובות.

כהכנה דרבה קודם מעמד קביעת המזווה ביקש אדמו"ר שליט"א מהנוכחים לשורר את הניגון